

13 Οκτ 2016

Κυριάκος Κυριαζόπουλος: Η διακοπή μνημοσύνου στοιχειοθετεί το εκκλησιαστικό ποινικό αδίκημα του σχίσματος;

Η ΔΙΑΚΟΠΗ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ ΑΠΟ ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΚΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΑΠΟ ΜΟΝΑΧΟΥΣ Ή ΛΑΪΚΟΥΣ, ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ ΑΙΡΕΣΕΩΣ ΑΠΟ ΕΠΙΣΚΟΠΟ, ΠΡΟΚΑΘΗΜΕΝΟ Ή ΣΥΝΟΔΟ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ, ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΕΙ ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΑΔΙΚΗΜΑ ΤΟΥ ΣΧΙΣΜΑΤΟΣ;

Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ
καθηγητή (επ.) του Εκκλησιαστικού Δικαίου στη
Νομική Σχολή Α.Π.Θ., Δικηγόρου παρ' Αρείω
Πάγω, Θεολόγου.

Απάντηση αρνητική στο ανωτέρω ερώτημα. Για
τους κατωτέρω λόγους:

Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ 15ου ΚΑΝΟΝΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΔΕΥΤΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

1 - Η διακοπή μνημοσύνου κληρικών ή διακοπή κοινωσίας μοναχών ή λαϊκών, εξαιτίας διατυπώσεως κατηγορίας από τον εκκλησιαστικό υφιστάμενο εκκλησιαστικών ποινικών αδικημάτων, πλην εκείνου της αιρέσεως, κατά του εκκλησιαστικού προϊσταμένου, πριν την αμετάκλητη συνοδική καταδίκη του τελευταίου, στοιχειοθετεί το εκκλησιαστικό ποινικό αδίκημα του σχίσματος, δυνάμει των Κανόνων 13ου, 14ου και 15ου, εδάφια 1-3 ΑΒ Συν. Αντιθέτως, η ίδια διακοπή εξαιτίας δημόσιας και ανοικτής διακήρυξης αιρέσεως στην εκκλησία, καταδικασμένης από την Αγία Γραφή, τις Αγίες Συνόδους ή τους Αγίους Πατέρες, και πριν τη συνοδική καταδίκη του εκκλησιαστικού προϊσταμένου, δεν στοιχειοθετεί το εν λόγω αδίκημα του σχίσματος, δυνάμει του Καν. 15 εδάφιο (εφεξής εδ.) 3 ΑΒ Συν.

1.Α. – Υποχρέωση διατηρήσεως εκκλησιαστικής κοινωσίας των κληρικών με τον φορέα της οικείας εκκλησιαστικής αρχής, πλην της περιπτώσεως της δημόσιας και ανοικτής διακήρυξης αιρέσεως στην εκκλησία από τον τελευταίο

Οι κληρικοί (επίσκοποι, πρεσβύτεροι και διάκονοι), όταν ιερουργούν σύμφωνα με τα λειτουργικά βιβλία, έχουν την υποχρέωση να αναφέρουν το όνομα της οικείας προϊσταμένης αρχής (οι πρεσβύτεροι και οι διάκονοι του επισκόπου τους, οι επίσκοποι του μητροπολίτη τους, αν λειτουργεί το μητροπολιτικό σύστημα διοίκησης, και οι μητροπολίτες ή επίσκοποι του προκαθημένου ή πρώτου τους, πατριάρχη ή αρχιεπισκόπου), υπό τις εξής προϋποθέσεις: εφόσον η οικεία προϊσταμένη αρχή 1) δεν είναι ασεβής (δηλ. ορθοτομεί τον Λόγο της Αληθείας) [31ος Αποστ. Καν. και 15ος Καν. ΑΒ Συν.], ή 2) δεν είναι άδικη (δηλ. δεν παραβιάζει την κανονική τάξη της Εκκλησίας) [31ος Αποστ. Καν.]. Με τη μνημόνευση της οικείας προϊσταμένης αρχής εκφράζεται η ιεραρχική ενότητα της Εκκλησίας, η οποία ορίζεται στο 9ο άρθρο του Συμβόλου της Πίστεως («εις Μίαν... και Αποστολικήν Εκκλησίαν»). Η μνημόνευση, επειδή γίνεται στις ιεουργίες, είναι η σημαντικότερη εκδήλωση της εκκλησιαστικής κοινωσίας των κληρικών με την οικεία προϊσταμένη αρχή. Άλλες εκδηλώσεις της εν λόγω εκκλησιαστικής κοινωσίας τους είναι ενδεικτικά α) η εν Κυρίω υπακοή τους σε αυτήν την αρχή, αν αυτή ορθοτομεί τον Λόγο της Αληθείας, και β) τα συλλείτουργα και οι συμπροσευχές τους με τον φορέα της ίδιας αρχής.

Οι πρεσβύτεροι και οι διάκονοι μνημονεύουν τον οικείο επαρχιούχο επίσκοπο, ανεξάρτητα από τον διοικητικό τίτλο τον οποίο αυτός κατέχει (επίσκοπος, μητροπολίτης,

αρχιεπίσκοπος, πατριάρχης). Οι επίσκοποι μνημονεύουν τον μητροπολίτη τους, αν ισχύει το μητροπολιτικό σύστημα σε μια εκκλησιαστική περιοχή. Οι μητροπολίτες και οι επίσκοποι μνημονεύουν τον προκαθήμενο ή πρώτο τους, αρχιεπίσκοπο ή πατριάρχη. Δια του προκαθημένου ή πρώτου τους, οι επίσκοποι, δηλ. οι προϊστάμενοι των τοπικών καθολικών εκκλησιών (δηλ. των επισκοπών), κοινωνούν με τους πρώτους και τους επισκόπους και κατ' επέκταση με τους λοιπούς κληρικούς των άλλων αυτοκέφαλων εκκλησιών. Διότι ο προκαθήμενος μνημονεύει αφενός μεν «πάσης επισκοπής ορθοδόξων των ορθοτομούντων τον Λόγον της Σης Αληθείας», αφετέρου δε τα ονόματα των προκαθημένων των άλλων αυτοκέφαλων εκκλησιών, σύμφωνα με τα λειτουργικά βιβλία.

Οι μοναχοί ή οι λαϊκοί, εκκλησιαζόμενοι στους χώρους λατρείας στους οποίους ιεουργούν οι κληρικοί, υποχρεούνται να κοινωνούν με αυτούς τους κληρικούς και δι' αυτών με την προϊσταμένη τους αρχή, στα πλαίσια της ανωτέρω αναφερόμενης ιεραρχικής ενότητας της Εκκλησίας.

Η υποχρέωση διατηρήσεως κοινωνίας των κληρικών με τον φορέα της οικείας εκκλησιαστικής αρχής προβλέπεται από τον 31ο Αποστολικό Κανόνα (εφεξής Αποστ. Καν.) και από τους 13ο, 14ο και 15ο παράγραφοι 1-3 Κανόνες της Πρωτοδευτέρας (εφεξής ΑΒ) Συνόδου (εφεξής Συν.) [έτος (εφεξής ετ.) 861], οι οποίοι ορίζουν:

Κανόνας 13 της ΑΒ Συν. ορίζει: «Αφού ο παμπόνηρος έριξε στην Εκκλησία του Χριστού τους σπόρους των αιρετικών ζιζανίων και τους βλέπει να κόβονται σύρριζα με το μαχαίρι του Πνεύματος, μεταχειρίστηκε άλλη μέθοδο προσπαθώντας να διαιρέσει το Σώμα του Χριστού με τη μανία των σχισματικών. Η Αγία Σύνοδος, όμως, αναχαιτίζοντας ολοκληρωτικά και αυτήν την επιβουλή του, όρισε από εδώ και στο εξής, αν κάποιος πρεσβύτερος ή διάκονος τολμήσει, επειδή τάχα έχει κατηγορήσει τον επίσκοπό του για κάποια εγκλήματα, να απομακρυνθεί από την κοινωνία του πριν από τη συνοδική απόφαση και εξέταση και την αμετάκλητη καταδίκη του, και δεν αναφέρει το όνομά του στις ιερές ευχές των λειτουργιών σύμφωνα με την παράδοση της Εκκλησίας, αυτός να υπόκειται σε καθαίρεση και να στερείται από κάθε ιερατική τιμή. Διότι αυτός που είναι ταγμένος στην τάξη του πρεσβυτέρου και που αρπάζει την κρίση των μητροπολιτών και που καταδικάζει, όσο εξαρτάται από αυτόν, ο ίδιος πριν από την κρίση τον πατέρα του και επίσκοπο, αυτός δεν είναι άξιος ούτε για την τιμή ή την ονομασία του πρεσβυτέρου. Και όσοι τον ακολουθούν, αν είναι κάποιοι από τους ιερωμένους, να χάνουν και αυτοί την δική τους τιμή, και αν είναι μοναχοί ή λαϊκοί, να αφορίζονται πλήρως της Εκκλησίας, μέχρι που να απορρίψουν τη σχέση τους με τους σχισματικούς και να επιστρέψουν στον επίσκοπό τους».

Ερμηνεία Ζωναρά:

«Ποικίλως, φησιν ο κανών, επιβουλεύει τη του Χριστού εκκλησία ο πονηρός. Επεί γαρ τα ζιζάνια των αιρέσεων είδεν εκτετημημένα τη μαχαίρα του Πνεύματος, ετέραν εμηχανήσατο μέθοδον, ίνα το σώμα της εκκλησίας μερίση, και διασπάση την ένωσιν. Αύτη δ' εστίν η των σχισματικών μανία, ήν αναστέλλοντές τινες, φασιν οι της συνόδου, ορίζομεν, μηδένα πρεσβύτερον, ή διάκονον τολμάν αφίστασθαι του επισκόπου, υφ' ον τελεί, και μη συκοινωνείν αυτώ, μηδέ αναφέρειν το όνομα αυτού, κατά το έθος, ως τάχα κατεγνωκότα του επισκόπου αυτού, πριν ή συνοδικώς ζητηθή η κατά του επισκόπου φερομένη αιτία, και τελεία προσενεχθή ψήφος, κατακρίνουσα αυτόν, τον δε τούτο ποιήσαντα καθαιρείσθαι. Ο γαρ εν πρεσβυτέρου αξία ων, και των μητροπολιτών αρπάζων την κρίσιν, (τους γαρ επισκόπους οι μητροπολίται κρίνουσι), και προ κρίσεως τον οικείον επίσκοπον, ος πατηρ εστιν αυτού κατά πνεύμα, κρίνων, ουκ εστιν άξιος ως πρεσβύτερος τιμάσθαι, ή ονομάζεσθαι. Και οι συνεπόμενοι δε τω σχισματικώ, και αποσχίζοντες και αυτοί, ιερωμένοι μεν όντες, καθαιρείσθωσαν, λαϊκοί δε τυγχάνοντες, ή μοναχοί, αφοριζέσθωσαν παντελώς της εκκλησίας, αντί του εξωθείσθωσαν, ώστε μηδέ εισιέναι

εις εκκλησίαν. Ἔστι γὰρ αφορισμός, και το μόνης εἶργεσθαι της μεταλήψεως των θείων μυστηρίων. Ἔστι δε, και το ἔξω της εκκλησίας εἶναι, ον παντελή ωνόμασαν, ως βαρύτερον, και τελείως χωρίζοντα των πιστών τον ούτως αφορισθέντα. Καιρόν δε τω αφορισμῷ τούτω ορίζουσι την εκείνων επιστροφῆν. Ἔσονται γὰρ, φησιν, αφωρισμένοι, μέχρις αν τω οικείω επισκόπῳ προσέλθωσι, μισήσαντες την προς τους σχισματικούς οικείωσιν».

Ερμηνεία Βαλσαμώνος:

«Παυθείσης τη χάριτι του Θεού της από των αιρέσεων διαστάσεως, εώρων οι Πατέρες τινάς ιερωμένων υποκλεπτομένους κατά μεθοδείαν σατανικήν εις την των σχισματικών μανίαν, ως αφισταμένους από της των επισκόπων αυτών κοινωνίας, μη όντων ασεβών, ή αδίκων, κατά τον λα΄ αποστολικόν κανόνα, δια μόνον δε το λαληθῆναί τινα ίσως εγκληματικά κατ΄αυτών. Τούτο γουν, ως καταμερίζον το σώμα του Χριστού, ήτοι την εκκλησίαν, διορθούμενοι, ώρισαν καθαιρείσθαι τους τολμήσοντας ιερείς, ή διακόνους, ανευλόγως ούτως αποστήναι της μετά του επισκόπου αυτών κοινωνίας, προ εντελούς συνοδικής καταδίκης τούτου, και μη αναφέρειν εν ταις θείαις ιεροτελεστίαις το όνομα αυτού, κατά την εκκλησιαστικήν παράδοσιν. Ὅτι, φασίν, ουκ έστιν άξιος πρεσβυτέρου όνομα ή τιμήν έχειν ο αρπάζων αναιδώς την του μητροπολίτου κρίσιν, ήν έμελλε κατά του επισκόπου ίσως εξαγαγείν, και κατακρίνων, όσον κατά το οικείον συνειδός, τον οικείον πατέρα, τον επίσκοπον, δια του μη συγκοινωνείν αυτώ, ως δήθεν αληθώς όντι κατακεκριμένω. Και ου μόνον τούτους, αλλά και τους συνακολουθήσαντας αυτοίς, ιερωμένους μεν όντας, διορίζονται καθαιρείσθαι, λαϊκούς δε, αφορίζεσθαι, και είναι επιτετιμημένους, μέχρις αν εν επιγνώσει του κακού γένωνται, και τω οικείω επισκόπῳ προσέλθωσιν. Ανάγνωθι και το α΄ κεφ. του ιβ΄ τίτλου του παρόντος συντάγματος, και τον α΄ κανόνα του αγίου Βασιλείου. Ερωτήσει δε τις, ως, του κανόνος μόνους κολάζοντος τους σχισματικούς πρεσβυτέρους και διακόνους, εάν έτερός τις κληρικός παρά τούτους αποστή εκ της του επισκόπου αυτού κοινωνίας, κολασθήσεται, ή ού; Λύσις. Του κανόνος εφεξής καθαιρούντος μη μόνους τους πρωταιτίους ιερωμένους, αλλά και τους συνεπομένους αυτοίς, εξ ανάγκης πάντες οι πρωταιτίοι του σχίσματος κληρικοί, οίοι αν και ώσιν, εν των οικείων βαθμών διωχθήσονται. Καλώς δε πρεσβυτέρων και διακόνων μόνων εμνήσθη ο κανών, ότι κυρίως το σχίσμα παρά τούτων γίνεται, ως ενεργούντων τα του αγίου θυσιαστηρίου, και δυναμένων αναφέρειν, ή μη αναφέρειν το όνομα του επισκόπου. Και μη μοι είπησ, και πώς υποκατιών ο κανών πρεσβυτέρου μόνου εμνήσθη, ου μην και διακόνου; Ακούσεις γαρ, ότι τοις ιερεύσι πάλιν πλέον των διακόνων, τα περί της αναφοράς των επισκόπων ανήκουσι, και δια τούτο περι αυτών εποίησε τον πλείονα λόγον».

Ερμηνεία Αριστηνού:

Εί τις πρεσβύτερος, ή διάκονος, ως δήθεν επ΄ εγκλήματι του οικείου κατεγνωκώς επισκόπου, προ συνοδικής διαγνώσεως, αποστή της αυτού κοινωνίας, και μη αναφέρη αυτού του όνομα, καθαιρείσθω, και πάσης ιερατικής στερείσθω τιμής. Οι δε συνεπόμενοι, ιερατικοί μεν όντες, της οικείας τιμής εκπιπτέτωσαν, μοναχοί δε, ή λαϊκοί, αφορίζεσθωσαν, μέχρις επιστραφείν».

Ερμηνεία Αγίου Νικοδήμου Αγιορείτου:

«Τόσον με τους αιρετικούς, όσον και με τους σχισματικούς, επιχειρεί ο διάβολος να διαμερίση το σώμα του Χριστού, ήτοι την Εκκλησίαν Αυτού. Δια τούτο ο παρών Κανών διορίζει, ότι όποιος Πρεσβύτερος, ή Διάκονος χωρισθούν από την συγκοινωνίαν του Επισκόπου των, και το όνομά του δεν μνημονεύουσι κατά το σύνηθες, προ του να εξετάση η Σύνοδος τα εγκλήματά του, και να τον καταδικάση. Ούτοι μεν να καθαίρωνται, επειδή δεν είναι άξιοι να έχουν το αξίωμα και το όνομα του Πρεσβυτέρου και Διακόνου, οι τον κατά πνεύμα πατέρα αυτών Επίσκοπον κατακρίνοντες, και την κρίσιν των Μητροπολιτών προαρπάζοντες. Οι Μητροπολίται γαρ και όχι οι Κληρικοί κρίνουσι τους Επισκόπους. Οι δε συνακολουθούντες με τους τοιούτους αποστάτας, Πρεσβυτέρους και Διακόνους, ει μεν είναι Ιερωμένοι, ας καθαίρωνται, ει δε Μοναχοί και λαϊκοί,

ας αφορίζονται, όχι μόνον από τα θεία Μυστήρια, αλλά και από την Εκκλησίαν, έως ότου μισήσουν αυτούς, και ενωθώσι με τον εδικόν τους Επίσκοπον. Όρα και τον λα΄ Αποστολικόν». Ο Καν. 14 ΑΒ Συν. προβλέπει: «Αν κάποιος επίσκοπος, χρησιμοποιώντας μια πρόφαση εναντίον του μητροπολίτη του, πριν τη συνοδική κρίση, απομακρυνθεί από την κοινωνία με αυτόν και δεν αναφέρει το όνομά του, σύμφωνα με τη συνήθεια, στη θεία μυσταγωγία, η Αγία Σύνοδος όρισε να καθαιρείται αυτός, αν, μόνον απομακρυνόμενος από τον δικό του μητροπολίτη, δημιουργήσει σχίσμα. Διότι πρέπει καθέννας να γνωρίζει τα όριά του, και ούτε ο πρεσβύτερος να περιφρονεί τον δικό του επίσκοπο ούτε ο επίσκοπος τον δικό του μητροπολίτη».

Ερμηνεία Ζωναρά:

«Τα αυτά τω ανωτέρω κανόνι και ο κανών ούτος, περί επισκόπων αποσχίζόντων εκ των ιδίων μητροπολιτών, και μη κοινωνούντων αυτοίς, μηδέ αναφερόντων αυτούς, διορίζεται»,

Ερμηνεία Βαλσαμώνος:

«Και ο παρών κανών όμοιος κατά πάντα εστί τω προ αυτού, καν διαλλάττη περί τα πρόσωπα».

Ερμηνεία Αριστηνού:

«Και είτις επίσκοπος αυτό τούτο τολμήσει κατά του οικείου μητροπολίτου, καθαιρείσθω. Δει γαρ έκαστον τα οικεία μέτρα γινώσκειν».

Ερμηνεία Αγίου Νικοδήμου Αγιορείτη:

«Παρομοίως με τον ανωτέρω Κανόνα καθαιρεί και ο παρών Κανών τους Επισκόπους εκείνους, οπού χωρισθούν από την συγκοινωνίαν του Μητροπολίτου των, και το όνομά του δεν μνημονεύουσι κατά το σύνηθες. Διότι ούτε ο Πρεσβύτερος πρέπει να καταφρονή τον Επίσκοπόν του, ούτε ο Επίσκοπος τον Μητροπολίτην του. Όρα και τον λα΄ Αποστολικόν».

Ο Καν. 15, παράγραφοι 1-3, ΑΒ Συν. διαλαμβάνει: «Όσα ορίστηκαν για πρεσβυτέρους και επισκόπους και μητροπολίτες, αρμόζουν πολύ περισσότερο και για πατριάρχες. Επομένως, αν κάποιος πρεσβύτερος ή επίσκοπος ή μητροπολίτης τολμήσει να απομακρυνθεί από την κοινωνία με τον δικό του πατριάρχη, και δεν αναφέρει, όπως έχει οριστεί και καθοριστεί, το όνομά του στη θεία μυσταγωγία, αλλά δημιουργήσει σχίσμα πριν τη συνοδική κρίση και την αμετάκλητη καταδίκη του, η Αγία Σύνοδος όρισε να αφαιρείται πλήρως από αυτόν οποιαδήποτε ιερατική διακονία, εφόσον αποδειχθεί ότι έκανε αυτήν την παρανομία. Και ναι μεν τούτα έχουν οριστεί και επικυρωθεί για όσους αποσχίζονται από τους δικούς τους προέδρους με την πρόφαση κάποιων κατηγοριών, και προκαλούν σχίσμα και διασπούν την ενότητα της Εκκλησίας (...)

Ερμηνεία Ζωναρά:

«Άπερ ώρισαν οι της συνόδου Πατέρες περί μητροπολιτών και επισκόπων, ταύτα λέγουσι πλέον αρμόζειν και περί πατριαρχών. Ει γαρ τις, φασί, μητροπολίτης, ή επίσκοπος, ή πρεσβύτερος, τολμήσει αποστήναι του συγκοινωνείν τω πατριάρχη αυτού, και αναφέρειν το όνομα αυτού, πριν ή εμφανίση τη συνόδω κατά του πατριάρχου, και προ του ξετασθήναι ταύτα, και κατακριθῆναι ίσως αυτόν, ο τοιούτος, ως σχίσμα ποιήσας, πάσης ιερατείας αλλότριος έσται παντελώς. Είρηται δε το, πάσης, αντί του, οι μεν αρχιερείς της αρχιερατικής, οι δε ιερείς, της ιερατικής. Το δε παντελώς, ότι ουκ επί τινα χρόνον ειρχθήσονται του ιερουργείν, είτα αποκαταστήσονται αύθις εις την οικείαν τιμήν, αλλά τελείως εκπεσούνται της αξίας αυτών, και ουδέ τιμήν έξουσι μόνην αρχιερεύσι και ιερεύσιν ανήκουσαν. Είτα επάγουσιν, ότι ταύτα μεν ώρισται κα εσφράγισται, τουτέστι, βεβαίως τετύπωται, (η γαρ σφραγίς εις βεβαίωσίν εστι των σφραγιζομένων και φυλακήν, ότι και τα φυλακής άξια σφραγίζονται ίν' είεν ανεπιβούλευτα) περί των προφάσει τινών εγκλημάτων των οικείων αφισταμένων προέδρων, και την ένωσιν διασπώντων της εκκλησίας, ότι δηλαδή πορνείαν ίσως τω αιτιωμένω προσάπτουσιν, ή ιεροσυλίαν, ή επί χρήμασι χειροθεσίαν, ή άλλα τοιαύτα τινά...».

Ερμηνεία Βαλσαμών:

«Και ούτος ο κανών τα αυτά τω ιγ' και ιδ' κανόνι παρακελεύεται μέχρι τινος. Φησί γαρ, πλέον αρμόζουν τα προσδιορισθέντα και επί πατριάρχην, όταν εκ της τούτου κοινωνίας αποστήσει τις εαυτόν τολμηρώς. Ως δε τινος ειπόντος, εάν εξ ευλόγου αιτίας, τυχόν προφάσει αιρέσεως, αποστή τις από της του αρχιερέως κοινωνίας, δια τι κολασθήσεται; Επάγουσιν οι Πατέρες, ως ταύτα πάντα γίνονται, όταν προφάσει εγκληματικής τινός υποθέσεως καθ' εαυτόν τις του οικείου ποιμένος καταγνώσθαι, και αποσχίση εαυτόν εκ τούτου, και τοιουτοτρόπως διαρρήξη την ένωση της εκκλησίας. Ει γαρ μη δι' εγκληματικήν αιτίασιν, αλλά δι' αίρεσιν χωρίση τις εαυτόν... Είρηται δε τω κανόνι το, πάσης ιερατείας παντελώς αλλότριον είναι τον σχισματικόν, δια τους λέγοντας οφείλιν τους τοιούτους επί καιρόν τινα της ιερατείας παύεσθαι, και μη καθαιρείσθαι. Εγκληματικά δε αιτιάματα εισι, πορνεία, ιεροσυλία, και των κανόνων αθετήσεις... Ο δε λα' αποστολικός κανών, και τους κατεγνωκότας των οικείων επισκόπων, ως προδήλως αδικούντων, και αποσχίσαντας εξ αυτών, ανευθύνους συντηρεί».

Ερμηνεία Αριστηνού:

«Ωσαύτως και εί τις επίσκοπος, ή μητροπολίτης, κατά του πατριάρχου τοιαύτα τολμήσει, πάσης ιερατείας αλλοτριούσθω...».

Ερμηνεία Αγίου Νικοδήμου Αγιορείτη:

«Εκείνα οπού οι ανωτέρω Κανόνες εδιώρησαν περί Επισκόπων και Μητροπολιτών, τα αυτά διορίζει, και πολλώ μάλλον, ο παρών Κανών, περί Πατριαρχών, λέγων: ότι, όστις Πρεσβύτερος, ή Επίσκοπος, ή Μητροπολίτης ήθελε χωρισθή από την συγκοινωνίαν του Πατριάρχου αυτού, και δεν μνημονεύη το όνομα αυτού κατά το σύνηθες (ο Μητροπολίτης δηλ. μόνος, ο γαρ Πρεσβύτερος του Επισκόπου του το όνομα μνημονεύει, ο δε Επίσκοπος του Μητροπολίτου του), προ του να φανερώσουν τα κατά του Πατριάρχου αυτών εις την Σύνοδον, και παρά της Συνόδου αυτός να κατακριθή. Ούτοι, λέγω, πάντες να καθαίρωνται παντελώς, οι μεν Επίσκοποι και Μητροπολίται, πάσης Αρχιερατικής ενεργείας, οι δε Πρεσβύτεροι, πάσης Ιερατικής. Πλην ταύτα μεν να γίνωνται, εάν δια εγκλήματά τινα, πορνείαν θετέον, ιεροσυλίαν και άλλα, χωρίζωνται οι Πρεσβύτεροι από τους Επισκόπους των, οι Επίσκοποι από τους Μητροπολίτας των, και οι Μητροπολίται από τους Πατριάρχας των...».

1.Β. – Στοιχειοθέτηση του εκκλησιαστικού ποινικού αδικήματος του σχίσματος εξαιτίας διατύπωσης κατηγορίας από εκκλησιαστικό υφιστάμενο για εκκλησιαστικά ποινικά αδικήματα του εκκλησιαστικού προϊσταμένου, πριν την αμετάκλητη συνοδική καταδίκη του τελευταίου, πλην της, κατά τα ανωτέρω, περιπτώσεως της αιρέσεως

Οι διατάξεις των ανωτέρω Κανόνων τιμωρούν, εξαιτίας σχίσματος, τους κληρικούς, οι οποίοι, με πρόφαση την εκ μέρους τους διατύπωση κατηγορίας για εγκλήματα κατά του φορέα της προϊσταμένης τους αρχής, 1) απομακρύνονται από την κοινωνία του, πριν τη συνοδική κρίση και την αμετάκλητη καταδίκη του για τούτα, και 2) δεν μνημονεύουν αυτόν στις ιερουργίες τους, όπως προβλέπεται από την εκκλησιαστική παράδοση και τους ως άνω ιερούς κανόνες. Διότι οι κληρικοί αυτοί νοσφίζονται την αμετάκλητη συνοδική κρίση τη σχετική με τον φορέα της προϊσταμένης τους αρχής, κατακρίνοντας και καταφρονώντας αυτόν.

Οι ποινές που προβλέπονται από τους ανωτέρω Κανόνες, είναι οι εξής: α) για τους κληρικούς, αυτοουργούς ή συμμετόχους, η καθάραιση, και β) για τους συμμετόχους μοναχούς ή λαϊκούς, ο μεγάλος αφορισμός, ο οποίος αίρεται υποχρεωτικά, δια χάριτος, μόνον στην περίπτωση κατά την οποία αυτοί οι συμμετοχοί μοναχοί ή λαϊκοί αποδοκιμάσουν τη σχέση τους με τους σχισματικούς και επιστρέψουν στην κοινωνία με τον οικείο επίσκοπο.

Η απαγόρευση του σχίσματος και η τιμωρία των υπευθύνων δημιουργίας του αποσκοπούν στην αποτροπή της δημιουργίας σχίσματος, δηλαδή της διαιρέσεως της Εκκλησίας ως Σώματος του Χριστού. Διευκρινίζεται ότι η μία μέθοδος του Σατανά είναι τα αιρετικά ζιζάνια τα οποία

διασπείρει για τη διατάραξη της ειρήνης και της ενότητας της Εκκλησίας με σκοπό τη ματαίωση της σωτηρίας των πιστών. Αν αυτά τα ζιζάνια αποκόπτονται με το μαχαίρι του Πνεύματος, τότε ο Σατανάς καταφεύγει στην άλλη μέθοδό του, δηλ. στα σχίσματα.

1.Γ. – Εκκλησιαστική κοινωνία μοναχών ή λαϊκών και διακοπή της.

Η διακοπή μνημοσύνου, ως η σπουδαιότερη μορφή διακοπής εκκλησιαστικής κοινωνίας, δεν αναφέρεται στους μοναχούς ή λαϊκούς, αλλά μόνον στους κληρικούς. Διότι οι τελευταίοι είναι εκείνοι οι οποίοι είναι αρμόδιοι να αναφέρουν το όνομα του φορέα της οικείας εκκλησιαστικής αρχής στις ιερουργίες τις οποίες τελούν σύμφωνα με τα λειτουργικά βιβλία.

Οι μοναχοί ή λαϊκοί τελούν σε κοινωνία με τους ιερουργούντες κληρικούς. Η κοινωνία των μοναχών ή των λαϊκών με τους ιερουργούντες κληρικούς και, δι' αυτών, με την προϊσταμένη αρχή τους, καθώς και η διακοπή αυτής της κοινωνίας, ερείδεται στους 10ο Αποστ. Καν. και 2ο Καν. Αντιοχείας (έτος 341), οι οποίοι έχουν ως εξής:

Ο 10ος Αποστολικός Καν. ορίζει: «Αν κάποιος προσευχηθεί, ακόμη και μέσα σε σπίτι, με έναν ακοινωνήτο, αυτός να αφορίζεται».

Ο 2ος Καν. Αντιοχείας, παρ. 2, προβλέπει: «... Και αν αποδειχθεί ότι κάποιος από τους επισκόπους ή πρεσβυτέρους ή διακόνους ή κάποιος από τους κατώτερους κληρικούς, κοινωνεί με ακοινωνήτους, τότε και αυτός να είναι ακοινωνήτος, διότι παραβαίνει τον εκκλησιαστικό κανόνα».

1.Δ. – Διακοπή εκκλησιαστικής κοινωνίας κληρικών.

Η διακοπή της εκκλησιαστικής κοινωνίας (ή αποτείχιση) των κληρικών με την προϊσταμένη τους αρχή εκφράζεται κυρίως με τη διακοπή του μνημοσύνου του φορέα αυτής της αρχής. Βεβαίως, η εν λόγω διακοπή της εκκλησιαστικής κοινωνίας συμπεριλαμβάνει και άλλες εκδηλώσεις διακοπής της, που είναι: α) η εν Κυρίω υπακοή τους σε αυτήν την αρχή, επειδή ο φορέας της έπαυσε να ορθοτομεί τον Λόγο της Αληθείας, ή να συμμορφώνεται με την κανονική τάξη της Εκκλησίας. Η διακοπή της εκκλησιαστικής κοινωνίας επιβάλλεται υποχρεωτικά στους κληρικούς, μόνο στις περιπτώσεις δημόσιας και ανοικτής κήρυξης αιρέσεως στην εκκλησία από επίσκοπο ή προκαθήμενο ή σύνοδο, σύμφωνα με τον 15ο Καν., εδ. 4, ΑΒ Συν., καθώς και σύμφωνα με τα, κατά την Αγία Γραφή και την Ιερά Παράδοση, πρότυπα της εφαρμογής αυτών των Κανόνων από τους Ομολογητές Αγίους της Εκκλησίας. Σημειωτέον ότι εσφαλμένα και πλανεμένα ισχυρίζεται στο βιβλίο του «Τα δύο άκρα» ο μακαριστός π. Επιφάνιος Θεοδωρόπουλος, ότι ο 15ος, παρ. 4, Καν. ΑΒ Συν. είναι δυνητικής εφαρμογής, εκτός των άλλων λόγων που αναφέρονται στην παρούσα μελέτη, και για το λόγο ότι οι ιεροί κανόνες είναι οι νόμοι της Εκκλησίας και οι νόμοι εν γένει, είτε της Πολιτείας είτε της Εκκλησίας ουδέποτε είναι δυνητικής εφαρμογής, δεδομένου ότι έτσι αυτοκαταργούνται. Αντιθέτως, η εν λόγω παύση κοινωνίας απαγορεύεται σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, κατά τους Κανόνες 13ο, 14ο και 15ο, παράγραφοι 1-2, της ΑΒ Συν., πλην της περιπτώσεως της προφανούς παραβάσεως της κανονικής τάξεως, σύμφωνα με τον 31ο Αποστ. Καν.

Η τέταρτη παράγραφος του 15ου Καν. ΑΒ Συν. ορίζει: «Διότι, όσοι απομακρύνονται από την κοινωνία με τον πρόεδρό τους, εξαιτίας κάποιας αίρεσης, η οποία έχει καταδικαστεί από τις Άγιες Συνόδους ή τους Πατέρες, ενώ δηλαδή ο πρόεδρος τους διακηρύσσει δημόσια και διδάσκει ανοικτά την αίρεση στην εκκλησία, τούτοι όχι μόνο δεν πρέπει να υποβληθούν στην προβλεπόμενη από τους κανόνες ποινή, επειδή αποτειχίζονται από την κοινωνία με τον καλούμενο επίσκοπο πριν τη συνοδική κρίση του, αλλά και πρέπει να αξιωθούν της πρέπουσας στους Ορθοδόξους τιμής. Διότι δεν καταδίκασαν επισκόπους, αλλά ψευδοεπισκόπους και ψευδοδιδασκάλους, και δεν κατατεμάχισαν την ενότητα της Εκκλησίας με σχίσμα, αλλά φρόντισαν να αποφύγει η Εκκλησία σχίσματα και διαιρέσεις».

Ερμηνεία Ζωναρά:

«Ει δ' ο πατριάρχης τυχόν, ή ο μητροπολίτης, ή ο επίσκοπος, αιρετικός είη, και τοιούτος, ως δημοσία κηρύττειν την αίρεσιν, και γυμνή τη κεφαλή, αντί του, ανυποστόλως και μετά παρρησίας, διδάσκει τα αιρετικά δόγματα, οι αποσχίζοντες αυτού, οποίοι αν είεν, ου μόνον κολάσεως άξιοι ουκ έσονται δια τούτο, αλλά και τιμής, ως ορθόδοξοι, αξιωθήσονται, χωρίζοντες εαυτούς της των αιρετικών κοινωνίας. Τούτο γαρ δηλοί το αποτειχίζοντες (το γαρ τείχος των εντός αυτού προς τους εκτός χωρισμός εστιν). Ου γαρ επισκόπου απέστησαν, αλλά ψευδοεπισκόπου. Ουδέ σχίσμα κατά της εκκλησίας εποίησαν, αλλά μάλλον σχισμάτων την εκκλησίαν απήλλαξαν, όσον το επ' αυτοίς».

Ερμηνεία Βαλσαμώννα:

«... Ως δε τινος ειπόντος, εάν εξ ευλόγου αιτίας, τυχόν προφάσει αιρέσεως, αποστή τις από της του αρχιερέως κοινωνίας, δια τί κολασθήσεται; ... Ει γαρ μη δι' εγκληματικήν αιτίασιν, αλλά δι' αίρεσιν χωρίση τις εαυτόν από του επισκόπου αυτού, ή του μητροπολίτου, ή του πατριάρχου, ως επ' εκκλησίας διδάσκοντος ανερευθριάστως διδάγματα τινα απηλλοτριωμένα του ορθού δόγματος, ο τοιούτος και προ εντελούς διαγνώσεως, πολλώ δε πλέον και μετά διάγνωσιν, εάν εαυτόν αποτειχίση, ήγουν χωρίση από της κοινωνίας του πρώτου αυτού, ου μόνον ου τιμωρηθήσεται, αλλά και τιμηθήσεται, ως ορθόδοξος. Ου γαρ απέσχισεν αυτόν από επισκόπου, αλλ' από ψευδοεπισκόπου και ψευδοδιδασκάλου. Και το παρά τούτου γεγονός επαίνου άξιόν εστί, ως μη κατατέμνον την εκκλησίαν, αλλά μάλλον συνάπτον αυτήν, και του μερισμού απαλλάττον... Καλώς δε είπεν ο κανών επαινετέους είναι τους αποσχίζοντας εαυτούς και προ καταδίκης, από των διδασκόντων αιρετικά διδάγματα, και όντων προφανώς αιρετικών. Ει γαρ κρύφα και μετά υποστολής ψιθυρίζονται τα της αιρέσεως παρά του πρώτου, ως αμφιβάλλοντος, ουκ οφείλει τις εξ αυτού προ καταδίκης αποσχισθήναι. Εικός γαρ εστι μεταρρυθμισθήναι τούτον προς το ορθόδοξον, προς της εντελούς αποφάσεως, και αποστήναι της αιρέσεως. Σημείωσαι ταύτα, ίσως ωφελήσονται κατά των λεγόντων, μη καλώς ημάς αποσχισθήναι από του θρόνου της παλαιάς Ρώμης, προ του καταδικασθήναι τους περί ταύτην ως κακόφρονας. Και ο μεν παρών κανών τους δια δογματικήν αιτίαν αποσχίζοντας ου κολάζει. Ο δε λα' αποστολικός κανών και τους κατεγνωκότας των οικείων επισκόπων, ως προδήλως αδικούντων, και αποσχίσαντας εξ αυτών, ανευθύνους συντηρεί.

Ερμηνεία Αριστηνού:

«... Ει δε τινες αποσταίέν τινες, ου δια πρόφασιν εγκλήματος, αλλά δια αίρεσιν, υπό συνόδων, ή αγίων Πατέρων κατεγνωσμένην, τιμής και αποδοχής άξιοι, ως ορθόδοξοι.

Ερμηνεία Αγίου Νικοδήμου Αγιορείτη:

«... Εάν οι ρηθέντες πρόεδροι είναι αιρετικοί, και την αίρεσιν αυτών κηρύττουσι παρρησία, και δια τούτο χωρίζονται οι εις αυτούς υποκείμενοι, και προ του να γένη ακόμη συνοδική κρίσις περί της αιρέσεως ταύτης, οι χωριζόμενοι αυτοί, όχι μόνον δια τον χωρισμόν δεν καταδικάζονται, αλλά και τιμής της πρεπούσης, ως Ορθόδοξοι, είναι άξιοι, επειδή, όχι σχίσμα επροξένησαν εις την Εκκλησίαν με τον χωρισμόν αυτόν, αλλά μάλλον ηλευθέρωσαν την Εκκλησίαν από το σχίσμα και την αίρεσιν των ψευδεπισκόπων αυτών. Όρα και τον λα' Αποστολικόν Κανόνα».

Ερμηνεία του Κανονολόγου Σέρβου Επισκόπου Νικοδήμου Μίλας (19ος αιώνας):

«Ο κανόνας αυτός είναι συμπλήρωμα του ΙΓ' και του ΙΔ' Κανόνα της παρούσας Συνόδου. Επιτάσσει δε ότι πρέπει να υφίσταται η σχέση εκείνη του μεν πρεσβυτέρου προς τον επίσκοπο, του δε επισκόπου προς τον μητροπολίτη. Πολύ περισσότερο πρέπει να υπάρχει η σχέση αυτή προς τον πατριάρχη, την κανονική υπακοή στον οποίο οφείλουν όλοι: οι επίσκοποι, οι πρεσβύτεροι και οι λοιποί κληρικοί του πατριαρχείου αυτού.

Καθορίζοντας αυτά για την υπακοή προς τον πατριάρχη, ο κανόνας κάνει γενική παρατήρηση και για τους τρεις (ΙΓ'-ΙΕ') Κανόνες, με την οποία λέγει ότι οι προβλεπόμενες διατάξεις ισχύουν

μόνον στην περίπτωση κατά την οποία υπεισάγονται σχίσματα εξαιτίας κάποιων αναπόδεικτων παραβάσεων του πατριάρχη, του μητροπολίτη και του επισκόπου.

Αν όμως κάποιος επίσκοπος ή μητροπολίτης ή πατριάρχης αρχίσει να διακηρύσσει δημοσίως στην εκκλησία κάποια αιρετική διδασκαλία, η οποία αντίκειται στην Ορθοδοξία, τότε οι προαναφερθέντες έχουν δικαίωμα και συγχρόνως και υποχρέωση να αποτειχιστούν αμέσως από τον επίσκοπο, μητροπολίτη, και πατριάρχη εκείνου. Γι' αυτό όχι μόνον δεν υποβληθούν σε κανονική ποινή, αλλά πρέπει ακόμη και να επαινεθούν. Διότι με αυτήν την αποτείχιση δεν κατέκριναν και δεν επαναστάτησαν εναντίον των νόμιμων επισκόπων αλλά εναντίον των ψευδοεπισκόπων και ψευδοδιδασκάλων. Ούτε και δημιούργησαν έτσι σχίσμα στην Εκκλησία, αλλά αντιθέτως απάλλαξαν την Εκκλησία, ενόσω μπόρεσαν, από το σχίσμα και τη διαίρεση (Οι Κανόνες της Ορθοδόξου Εκκλησίας με ερμηνεία, ΙΙ Novi Sad 189, σ. 290-291. Επίσης,).

Σε πλήρη αντίθεση προς το κείμενο του 15ου Καν. ΑΒ Συν., τους έγκυρους βυζαντινούς και νεότερους ερμηνευτές, αλλά και την Αγία Γραφή, τους Αγίους Πατέρες και την πράξη των Ομολογητών Αγίων της Εκκλησίας, **οι καθηγητές Σπ. Τρωιάνος, Χαρ. Παπαστάθης και Καραγιαννακίδης**, στην κοινή γνωμάτευσή τους (του Αυγούστου 2002), υποστηρίζουν την εξής προφανώς και εντελώς εσφαλμένη θέση: «Ο κανών 15 της Πρωτοδευτέρας Συνόδου δεν εισάγει την ανταρσία στους κόλπους της Εκκλησίας και ούτε οι πιστοί – ατομικά ή ομαδικά – μπορούν να υποκαταστήσουν την Ι. Σύνοδο, νοσφιζόμενοι αρμοδιότητες και εξουσίες που ανήκουν σε αυτήν και μόνον (βλ. την ερμηνείαν των ανωτέρω κανόνων στον Nikodim Milas... σ. 48)».

1.Ε. – Απόδοση της πρέπουσας στους Ορθοδόξους τιμής,

1 - επειδή οι διακόψαντες την κοινωνία Ορθόδοξοι πιστοί δεν καταδίκασαν επισκόπους, αλλά ψευδοεπισκόπους και ψευδοδιδασκάλους, καλούμενους έτσι και πριν τη συνοδική κρίση τους, και

2 – δεν διέσπασαν την ενότητα της Εκκλησίας με σχίσμα, αλλά φρόντισαν να αποφύγει η Εκκλησία τα σχίσματα:

Το θέμα αυτό συνδέεται άμεσα με το ζήτημα της έννοιας της Εκκλησίας κατά τους Αγίους Πατέρες, δηλ. με το ζήτημα αν η Εκκλησία είναι Χριστοκεντρική (ή Θεανθρωποκεντρική) ή Επισκοποκεντρική (ή ανθρωποκεντρική).

Η έννοια της Εκκλησίας κατά τους Αγίους Πατέρες, την οποία συνοψίζει ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς και ο μαθητής του μοναχός Ιωσήφ Καλόθετος

α) Στην Αναίρεση εξηγήσεως τόμου Καλέκα, **ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς** αναφέρει: «Αφού λοιπόν αυτός (ο Καλέκας) είναι έτσι και τόσες φορές αποκομμένος από ολόκληρο το πλήρωμα των Ορθοδόξων (λόγω των αναθεματισμών των βαρλααμιτών από την Ορθόδοξη Σύνοδο του 1341), είναι αδύνατον να βρίσκεται μεταξύ των ευσεβών ο μη αποχωρισμένος από αυτόν, ενώ όποιος για τους λόγους αυτούς είναι αποχωρισμένος από αυτόν, ανήκει πράγματι στον κατάλογο των Χριστιανών και είναι ενωμένος με τον Θεό δια της ευσεβούς πίστεως» (ΕΠΕ, 3, 692). Εκτός της διακοπής κοινωνίας με τον Καλέκα λόγω της αιρέσεώς του, στο παρόν απόσπασμα γίνεται λόγος και για την ένωση των διακοψάντων την κοινωνία με τον Θεό μέσω της ευσεβούς πίστεως, δηλ. κάποιος βρίσκεται στην Εκκλησία, μόνον όταν έχει την ευσεβή (Ορθόδοξη) πίστη, και όχι όταν διατηρεί κοινωνία με τον εκάστοτε κρατούντα επίσκοπο, έστω και αν αυτός είναι αιρετικός.

β) Στην Αναίρεση γράμματος Ιγνατίου Αντιοχείας, **ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς**, εξηγεί τα κριτήρια της εντάξεως και της εξόδου κάποιου από την Εκκλησία, ως εξής: «Ποιός κλήρος, ποιά μερίδα, ποιά γνησιότητα προς την Εκκλησία του Χριστού υπάρχει για τον συνήγορο του ψεύδους, προς την Εκκλησία η «οποία είναι στύλος και εδραίωμα της αληθείας» κατά τον Παύλο, η οποία κατά τη χάρη του Χριστού μένει διηλεκώς ασφαλής και ακράδαντη, στηριγμένη πάγια σε όσα στηρίζεται η αλήθεια; Διότι οι της Εκκλησίας του Χριστού είναι της αληθείας. Και οι

μη όντες της αληθείας δεν είναι ούτε της Εκκλησίας του Χριστού, τόσο μάλλον όσο αν καταφεύδονται εναντίον των εαυτών τους, καλώντας τους εαυτούς τους και καλούμενοι μεταξύ τους ποιμένες και αρχιποιμένες ιεροί. Πράγματι εμείς δεν διδαχθήκαμε ότι ο Χριστιανισμός χαρακτηρίζεται από πρόσωπα (εννοείται: επισκόπους) αλλά με την αλήθεια και την ακρίβεια της πίστεως» (ΕΠΕ 3, σ. 606). Δηλαδή, Όταν κάποιος έχει την αλήθεια και την ακρίβεια της πίστεως, ανήκει στην Εκκλησία, ενώ όταν την χάσει, τότε εξέρχεται της Εκκλησίας. Και η είσοδος ή η έξοδος από την Εκκλησία δεν έχει καμία σχέση με τους επισκόπους, οι οποίοι δεν ορθοτομούν τον Λόγο την Αληθείας.

γ) Στην Αναίρεση γράμματος Καλέκα, ο **Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς** αναιρεί την αιρετική θέση «όπου επίσκοπος (ανεξαρτήτως της αιρέσεώς του), εκεί εκκλησία», αντί της Ορθόδοξης θέσεως **«όπου Χριστός η Αλήθεια, εκπροσωπούμενος από τον επίσκοπο τον ορθοτομούντα τον Λόγο της Αληθείας (αν υπάρχει), εκεί η Εκκλησία»**, ως εξής: «Αλλά νομίζω ότι ο τόσο αδιάντροπα γράφοντας και διαδίδοντας σε όλους αδίστακτα τόσο πολλά ψεύδη, θα έλεγε εύκολα και τούτο, ότι μόνος αυτός ήταν η σύνοδος, επειδή και πολλές φορές λέγει ότι εκκλησία είναι μόνον αυτός και ό,τι θεωρήσει αυτός ορθό και πει, λέγει ότι θεωρεί ορθό και αποφαίνεται όλη η Εκκλησία. Και αν δεν συμφωνήσει κάποιος ευθύς αμέσως προς ο,τιδήποτε, ακόμη και πολύ ασύμφορο στον ίδιο και απίθανο, αυτός είναι ο εντελώς απειθής και ανυπάκουος σε ολόκληρη την Εκκλησία. Έτσι άλλωστε επιμένει να καλεί και εμάς ανυπότακτους και αλλοτρίους της Εκκλησίας, επειδή αρνούμαστε να δυσσεβούμε όπως αυτός απαιτεί... Αυτός εδώ, λοιπόν, πώς δεν θα πει εύκολα ότι μόνος αυτός ήταν η μεγίστη εκείνη σύνοδος, ώστε να είναι ανεξέλεγκτος, ο,τιδήποτε και αν πλάσσει και συγγράψει εναντίον μας ως δήθεν από εκείνη;» (ΕΠΕ, 3, 590).

Ο μαθητής του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, **μοναχός Ιωσήφ ο Καλόθετος**, ακολουθώντας την εκκλησιολογική διδασκαλία του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά και των προγενεστέρων του Αγίων Πατέρων:

α) Διακρίνει την Εκκλησία του Χριστού, των Αποστόλων και των Μαρτύρων από την νέα λεγόμενη εκκλησία που ιδρύεται, εξαιτίας της αποστασίας τους, από τους επισκόπους που ασπάζονται αίρεση, οι οποίοι θεωρούν εσφαλμένα ότι η δική τους είναι η Εκκλησία. Αυτή η νέα λεγόμενη εκκλησία της αιρέσεως είναι πλανεμένη και αποκόπτει τους κοινωνούντες με αυτήν από τον Θεό. Δηλαδή, η θεσμική εκκλησία (ή αυτοκέφαλη εκκλησία), όταν ελέγχεται από αιρετικούς επισκόπους, αποσχίζεται αιρετικά από την Εκκλησία του Χριστού, των Αποστόλων και των Μαρτύρων.

β) Σημειώνει ότι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Εκκλησίας είναι α) η ανυπαρξία οποιασδήποτε αιρετικής διδασκαλίας και β) η καθαρότητα των δογμάτων των θεοφόρων Αγίων.

γ) Διευκρινίζει ότι η διακοπή της κοινωνίας με τους αιρετικούς επισκόπους (ή ψευδο-επισκόπους) αποσκοπεί α) στην αποτροπή της κοινωνίας με τη νέα λεγόμενη εκκλησία που ιδρύεται, εξαιτίας της αποστασίας τους, από αυτούς, και β) στην παραμονή των πιστών στην Εκκλησία του Χριστού, των Αποστόλων και των Μαρτύρων.

δ) Τονίζει ότι αίρεται η υποχρέωση εν Κυρίω υπακοής των Ορθόδοξων πιστών σε επισκόπους που υιοθέτησαν αίρεση, και στους κοινωνούντες με αυτούς κληρικούς.

ε) Αναφέρει ότι όποιος Ορθόδοξος συγχωρήσει αιρετικό πριν αυτός μετανοήσει και επιστρέψει από τη αίρεση στην ορθή πίστη, δεν συγχωρείται από τον Θεό και αμαρτάνει διπλά. Πρώτον, διότι τον συγχωρεί πριν μετανοήσει και επιστρέψει στον Θεό. Και δεύτερον, διότι παριστάνει ότι είναι φιλανθρωπότερος από τον Θεό.

Οι ανωτέρω εκκλησιολογικές θέσεις ερείδονται στα εξής **κείμενα του μοναχού Ιωσήφ του Καλοθέτου**:

A. – 8η Ομιλία «Κατά Ιωάννου Καλέκα» (Δ. Τσάμη, Ιωσήφ Καλοθέτου Συγγράμματα, τομ. 1, σ. 294-296,

B. – «Επιστολή εις το Άγιον Όρος, προς Γρηγόριον τον ούτω λεγόμενον Στραβολαγαγάδιτην εν τη Λαύρα όντα» (Δ. Τσάμη, ο.π., Επιστολή 2, κεφ. 7, σ. 373),

Γ. – 2ος Λόγος «Κατά των αυτών Ακινδύνου και Βαρλαάμ των κακοδόξων» (Δ. Τσάμη, ο.π., Λόγος 2, σ. 138).

Καταδίκη από τους Ορθοδόξους πιστούς, των αιρετικών επισκόπων, πριν τη συνοδική τους καταδίκη, ως ψευδοεπισκόπων και ψευδοδιδασκάλων

Η διακοπή μνημοσύνου από τους κληρικούς ή η παύση κοινωνίας από μοναχούς ή λαϊκούς συνιστά καταδίκη ψευδοποιημένων ως ψευδοεπισκόπων και ψευδοδιδασκάλων. Η καταδίκη αυτή από τους Ορθοδόξους πιστούς είναι βεβαίως, κατά τα ανωτέρω, αναγνωριστική, όπως και η ενδεχόμενη καταδίκη τους ως αιρετικών από Σύνοδο, η οποία μπορεί να τους επιβάλει την ποινή της καθάρσεως (ενεργεία καθηρημένοι και αναθεματισμένοι), εφόσον δεν μετανοήσουν. Διότι η υιοθέτηση αιρέσεως καθεαυτή από επισκόπους συνεπάγεται αυτοδικαίως την δυνάμει καθάρση και την υποβολή τους στους προβλεπόμενους αναθεματισμούς της Αγίας Γραφής, των Αγίων Συνόδων ή των Αγίων Πατέρων.

«Ψευδοεπίσκοποι και ψευδοδιδάσκαλοι ή καλούμενοι επίσκοποι», καλούμενοι έτσι και πριν τη συνοδική τους κρίση

Στον ερμηνευόμενο κανόνα γίνεται, πριν τη συνοδική κρίση, διάκριση μεταξύ αφενός μεν των επισκόπων και αφετέρου των ψευδοεπισκόπων και ψευδοδιδασκάλων ή καλούμενων επισκόπων. Τούτο σημαίνει ότι κάθε πιστός, σε θέματα πίστης, οφείλει και έχει την ευθύνη 1) να κρίνει και να διακρίνει μεταξύ των αληθινών ποιμένων (επισκόπων) από των ψευδοποιημένων (ψευδοεπισκόπων και ψευδοδιδασκάλων), και 2) να ακολουθεί τον επίσκοπο ακόμη και συσταυρούμενος ομολογιακά με αυτόν, ενώ να απομακρύνεται άμεσα, δηλ. πριν τη συνοδική του καταδίκη, από τον ψευδοεπίσκοπο.

Ο όρος «καλούμενος επίσκοπος» ταυτίζεται με εκείνον «ψευδοεπίσκοπος ή ψευδοδιδάσκαλος» και μάλιστα οι δύο αυτοί ταυτόσημοι όροι χρησιμοποιούνται πριν τη καταδίκη του από σύνοδο για αίρεση.

«Καλούμενος επίσκοπος ή ψευδοεπίσκοπος και ψευδοδιδάσκαλος» είναι εκείνος που είναι χειροτονημένος επίσκοπος και φέρει τον τίτλο του επισκόπου (επίσκοπος κατ' όνομα), αλλά η θεία χάρη, ειδικά λόγω της αιρέσεώς του, και ενόσω παραμένει στην αίρεση, δεν μετανοεί για τις πλάνες του και δεν επιστρέφει στην (Αληθινή) Εκκλησία ως Σώμα Χριστού, δεν ενεργεί στα μυστήρια τα οποία τελεί, και μάλιστα πριν τη συνοδική του κρίση (όχι επίσκοπος κατ' ενέργεια). Δηλαδή το ότι είναι δυνάμει καθηρημένος (δηλ. είναι καθαιρετέος λόγω αιρέσεως) και όχι ενεργεία καθηρημένος (δηλ. δεν έχει καταδικαστεί ακόμη από σύνοδο σε καθάρση λόγω της αιρέσεώς του), δεν σημαίνει ότι, μέχρι τη συνοδική καθάρσή του, η θεία χάρη ενεργεί στα μυστήρια τα οποία εκείνος τελεί, ενώ με την αποκήρυξη από αυτόν της αιρέσεώς του και την διακήρυξη της ορθόδοξης πίστης η θεία χάρη ενεργεί και πάλι στα τελούμενα από αυτόν μυστήρια. Σημειωτέον ότι το «δυνάμει» και «ενεργεία» δεν αναφέρονται στην αίρεση (δηλ. όχι δυνάμει αιρετικός ή ενεργεία αιρετικός), αλλά στις ποινές (π.χ. δυνάμει καθηρημένος ή ενεργεία καθηρημένος), κατά την ερμηνεία του Αγ. Νικοδήμου του Αγιορείτη στην υποσημείωση αριθ. 2 στον κανόνα Γ' Αποστολικό (Πηδάλιο, σ. 4-5). Η καταδίκη του από σύνοδο σε καθάρση λόγω αιρέσεως, εφόσον δεν μετανοήσει και δεν επιστρέψει στην ορθή πίστη, έχει σημασία μόνον αναγνωριστική της ήδη μη ενεργείας της θείας χάριτος στα τελούμενα από αυτόν μυστήρια, και όχι σημασία διαπλαστική (δηλ. της από την καθάρση και εφεξής μη ενεργείας της θείας χάριτος στα τελούμενα από εκείνον μυστήρια).

Υπενθυμίζεται ότι η Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία είναι η Αληθινή Εκκλησία ως Σώμα Χριστού, η οποία διατηρεί 1) την αποστολική πίστη, και 2) την αδιάκοπη αποστολική διαδοχή. Τα μυστήρια και η σωτηρία των ανθρώπων δεν υπάρχουν εκτός της Εκκλησίας, σύμφωνα με τον 1ο Καν. Συν. Καρχηδόνος (ετ. 251), και τους 45ο και 68ο Αποστ. Καν.

Κατά τον 1ο Καν. Συν. Καρχηδόνος:

1 - Απαγορεύεται να βαπτίζεται κάποιος έξω από την Καθολική Εκκλησία (δηλ, την Εκκλησία που έχει την πληρότητα της Αληθείας), επειδή υπάρχει ένα βάπτισμα και γίνεται μόνο στην Καθολική Εκκλησία, δεδομένου ότι ο αιρετικός λειτουργός δεν μπορεί να αγιάσει το νερό, αφού ο ίδιος είναι μολυσμένος από την αίρεση και δεν έχει Άγιο Πνεύμα.

2 - Στους αιρετικούς δεν υπάρχει Εκκλησία, και γι' αυτό είναι αδύνατο να πάρει κάποιος συγχώρεση αμαρτιών.

3 - Δεν μπορεί να αγιάσει το λάδι του χρίσματος ο αιρετικός, ο οποίος δεν έχει ούτε θυσιαστήριο ούτε Εκκλησία, και γι' αυτό δεν μπορεί με κανένα τρόπο να υπάρχει στους αιρετικούς χρίσμα.

4) Εμείς που είμαστε μαζί με τον Κύριο και τηρούμε την ενότητα του Κυρίου και προσπαθούμε να προσφέρουμε τις λειτουργίες μας, όπως Του αξίζει, ασκώντας το ιερατικό λειτουργήμα μέσα στην Εκκλησία (= οι πιστοί), πρέπει να αποδοκιμάσουμε και να απορρίψουμε και αποβάλουμε και να θεωρούμε ως βέβηλα όσα κάνουν αυτοί που Του εναντιώνονται, δηλαδή οι εχθροί Του και αντίχριστοι (= αιρετικοί και σχισματικοί).

Αν οι θεσμικές αυτοκέφαλες εκκλησίες παύσουν να ταυτίζονται με την Αληθινή Εκκλησία ως Σώμα Χριστού ως προς την αληθινή (αποστολική) πίστη, λόγω συνοδικής από αυτές εισαγωγής αιρέσεως, τότε αυτές γίνονται αιρετικές και όχι η Αληθινή Ορθόδοξη Εκκλησία ως Σώμα Χριστού, η οποία είναι πάντοτε άσπιλη και αμώμητη και για την οποία ισχύουν διαπαντός οι αψευδείς λόγοι του Θεανθρώπου Χριστού «και πύλαι άδου ου κατισχύσουσιν αυτής». Δηλαδή, σε περίπτωση αιρέσεώς τους, και πριν τη συνοδική κρίση αυτής και των φορέων της, οι θεσμικές αυτοκέφαλες εκκλησίες αποσχίζονται αιρετικά από την Αληθινή Εκκλησία του Χριστού, και όχι εκείνοι που, για να παραμείνουν σε αυτήν την Αληθινή Εκκλησία, υποχρεούνται να διακόψουν την κοινωνία των αιρετικών επισκόπων και των κοινωνούντων με αυτούς.

Η αληθινή (ή αποστολική) πίστη είναι εκείνη που διδάχθηκε από τον Άσαρκο Θεό Λόγο στην Παλαιά Διαθήκη μέσω του Νόμου και των Προφητών αυτής, Μωϋσή και λοιπών, και από τον Σαρκωθέντα Θεό Λόγο τον Ίδιο και μέσω των Αποστόλων τους οποίους Εκείνος επέλεξε, καθώς και των Αγίων Συνόδων και των Αγίων Πατέρων. Η αδιάκοπη αποστολική διαδοχή είναι η συνεχής και αδιατάρακτη σειρά χειροτονιών επισκόπων από τους αποστόλους και τους αληθείς ή κανονικούς διαδόχους τους, καθώς και η χειροτονίες των λοιπών κληρικών από τους εν λόγω επισκόπους.

Η αληθινή (αποστολική) πίστη και η αδιάκοπη αποστολική διαδοχή είναι άρρηκτα συνδεδεμένες, έτσι ώστε η άρση της μιας συνεπάγεται την άρση της άλλης, σύμφωνα με τον Μέγα Βασίλειο (1ο Κανόνα του) και τον Άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο (Εγκώμιο στον Μέγα Αθανάσιο). Δηλαδή, η αίρεση έχει ως αυτοδίκαιη συνέπεια τη διακοπή της ενέργειας της θείας χάριτος, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι ο αιρετικός στο φρόνημα ή ο συμβιβασμένος με την αίρεση βρίσκεται πλέον έξω από την Εκκλησία ως Σώμα Χριστού, πριν από οποιαδήποτε συνοδική καταδίκη των φορέων της. Εξάλλου, η ενδεχόμενη συνοδική καταδίκη αυτών έχει αναγνωριστικό και μόνο χαρακτήρα, όπως προαναφέρθηκε. Συγκεκριμένα:

1 - Ο 1ος Κανόνας του Μεγάλου Βασιλείου ορίζει ότι η απώλεια της Ορθόδοξης πίστεως συνεπάγεται την διακοπή της αποστολικής διαδοχής, δηλ. της μετάδοσης της Θείας Χάρης με το μυστήριο της χειροτονίας και μέσω αυτού. Η συγκεκριμένη διάταξη του εν λόγω Κανόνα έχει ως εξής: «Αυτοί όμως που αποστάτησαν από την Εκκλησία (οι αιρετικοί), δεν είχαν πια τη

Χάρη του Αγίου Πνεύματος πάνω τους. Γιατί σταμάτησε η μετάδοση (χειροτονία), επειδή διακόπηκε η συνέχεια (η αδιάκοπη αποστολική διαδοχή). Αυτοί που πρώτοι έφυγαν, είχαν χειροτονηθεί από τους Πατέρες και δέχθηκαν το πνευματικό χάρισμα με την επίθεση των χειρών εκείνων. Αφού όμως αποχωρίστηκαν, έγιναν λαϊκοί και δεν είχαν εξουσία ούτε να βαπτίζουν, ούτε να χειροτονούν, ούτε μπορούσαν να δίνουν στους άλλους τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος, την οποία οι ίδιοι είχαν χάσει».

2 – Κατά τον Άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο, η ταυτότητα της γνώμης (Ομόγνωμον), δηλαδή η Ορθή πίστη, είναι και ταυτότητα του θρόνου (Ομόθρονον), δηλαδή αδιάκοπη αποστολική διαδοχή, ενώ η διαφορά γνώμης (Αντίδοξον), δηλαδή η αίρεση, είναι και διαφορά θρόνου (Αντίθρονον), δηλαδή διακοπή αποστολικής διαδοχής. Η μία είναι κατ' όνομα, ενώ η άλλη, αληθινή, αποστολική διαδοχή. Το εν λόγω απόσπασμα του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου έχει ως εξής: «Το μεν γαρ ομόγνωμον και ομόθρονον, το δε αντίδοξον και αντίθρονον, και η μεν προσηγορίαν, η δε αλήθειαν έχει διαδοχής».

Σύμφωνα με τους 46ο και 47ο Αποστ. Καν. δεν αναγνωρίζονται ότι έχουν την ενέργεια της Θεία Χάρης τα μυστήρια που τελούνται σε αιρετικές ή σχισματικές κοινότητες, των οποίων οι λειτουργοί είναι είτε δυνάμει καθηρημένοι (δηλ. δεν έχουν καταδικαστεί ακόμη από σύνοδο) είτε ενεργεία καθηρημένοι (δηλ. έχουν καταδικαστεί από σύνοδο).

Εν τούτοις, στην ιστορική συνέχεια των Κανόνων, δηλ. μετά την αποστολική και μεταποστολική εποχή, παρατηρούμε ότι από την Α΄ Οικουμενική Συν. (Καν. 8ος και Επιστολή της), την Τοπική Συν. Καρθαγένης (Κανόνες 68ος και 119ος) και τον Μέγα Βασίλειο (1ος Καν.), ως προς τα μυστήρια μερικών κατονομαζόμενων αιρετικών ή σχισματικών, κατ' οικονομία γίνεται διάκριση μεταξύ αφενός του τυπικώς υποστατού τους [δηλ. του ζητήματος αν αποκλίνουν σε μεγάλο βαθμό από τα βασικά δόγματα (τριαδολογικό, χριστολογικό, εκκλησιολογικό) και από την κανονική τάξη (ή πράξη) της Αληθινής Εκκλησίας ως Σώματος του Χριστού], και αφετέρου του ουσιαστικώς υποστατού τους (δηλ. του ζητήματος αν έχουν την ενέργεια της Θεία Χάρης), το οποίο οπωσδήποτε αποκλείεται από τους αιρετικούς ή σχισματικούς εν γένει. Το τυπικώς υποστατό [δηλ. το ζήτημα αν αποκλίνουν σε μεγάλο βαθμό από τα βασικά δόγματα (τριαδολογικό, χριστολογικό, εκκλησιολογικό) και από την κανονική τάξη (ή πράξη) της Αληθινής Εκκλησίας ως Σώματος του Χριστού] των μυστηρίων των εν λόγω αιρετικών ή σχισματικών δεν κρίνεται *in abstracto*, δηλ. καθ' εαυτό στα πλαίσια των κοινοτήτων τους, αλλά *in concreto*, δηλ. κατά το χρόνο της μετανοίας και επιστροφής τους στην Αληθινή Εκκλησία ως Σώμα Χριστού (= Καθολική Εκκλησία). Το τυπικώς υποστατό αφορά ιδίως τα μυστήρια του βαπτίσματος και χρίσματος και εκείνου της χειροτονίας.

Δεν είναι κατάλληλος ο όρος «έγκυρα» μυστήρια σε σχέση με εκείνα των αιρετικών ή σχισματικών, ο οποίος χρησιμοποιείται από ορισμένους για να εκφράσει το τυπικώς υποστατό των μυστηρίων τους. Διότι μπορεί από άλλους να συγχέεται με το ουσιαστικώς υποστατό των μυστηρίων (δηλ. με την ενέργεια της Θεία Χάρης), το οποίο, όπως προαναφέρθηκε, οπωσδήποτε δεν υφίσταται στην περίπτωση των αιρετικών.

Η αναγνώριση του τυπικώς υποστατού μυστηρίων αιρετικών ή σχισματικών κατά το χρόνο της μετανοίας και επιστροφής τους στην Καθολική (= Ορθόδοξη) Εκκλησία δεν σημαίνει καθόλου αναγνώριση των κοινοτήτων τους ως εκκλησιών από την Καθολική Εκκλησία. Η ίδια αναγνώριση του τυπικώς υποστατού νοείται κανονικώς και εκκλησιολογικά μόνο σε περιπτώσεις μετανοίας και επιστροφής στην Καθολική Εκκλησία αιρετικών ατόμων ή ομάδων και όχι σε περιπτώσεις συμβιβαστικής ή ενδοτικής συγκρητιστικής ενώσεως ορθόδοξων αυτοκέφαλων εκκλησιών με αιρετικές ή σχισματικές κοινότητες, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της Παναίρεσης του Οικουμενισμού ή Θρησκευτικού Συγκρητισμού.

Ο 95ος Καν. Πενθέκτης Οικουμενικής Συν. επαναλαμβάνει επικαιροποιώντας τον 7ο Καν. Β΄ Οικουμενικής Συν., ο οποίος αποτελεί επεξεργασία του 1ου Καν. Μεγάλου Βασιλείου. Ο Κανόνας αυτός αναφέρεται στις συγκεκριμένες αιρέσεις ή σχίσματα τα οποία κατονομάζει, εφαρμόζοντας την ακρίβεια ή την οικονομία ως προς την εισδοχή τους στην Καθολική Εκκλησία. Εν τούτοις, με βάση το πνεύμα του μπορεί να ρυθμιστεί συνοδικά από όντως Ορθόδοξη Πανορθόδοξη Σύνοδο το ίδιο ζήτημα, αν δεν έχει ήδη ρυθμιστεί από Αγίες και Μεγάλες Συνόδους (π.χ. εκείνη του 1484 ως προς τους Παπικούς) ως προς τους οπαδούς αιρέσεων ή σχισμάτων που ανέκυψαν μετά την Πενθέκτη Οικουμενική Σύνοδο (π.χ. ως προς τις αιρέσεις των Παπικών ή Προτεσταντών ή ως προς τα σχίσματα των Παλαιοημερολογιτών που σύστησαν συνόδους και ίδρυσαν μητροπολιτικές έδρες παράλληλες με εκείνες των αυτοκέφαλων εκκλησιών, είτε αυτές ελέγχονται από τους Οικουμενιστές – Συγκρητιστές είτε όχι).

Σημειωτέον ότι η λεγόμενη «Αγία και Μεγάλη ή Πανορθόδοξη Σύνοδος» της Κρήτης δεν ενδιαφέρθηκε να επιλύσει το εν λόγω ζήτημα ορθόδοξης εκκλησιολογίας, αλλά κινήθηκε στη συγκριτιστική γραμμή αναγνωρίσεως 1) των αιρετικών κοινοτήτων ως δήθεν εκκλησιών, και 2) του Παγκοσμίου Συμβουλίου «Εκκλησιών», το οποίο δεν δέχεται ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι η Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία, αλλά θεωρεί ως τέτοια μια άλλη ενότητα των δώδεκα αυτοκέφαλων εκκλησιών – μελών του με τις 340 προτεσταντικές «εκκλησίες» - μέλη του, καθώς και με την παπική κοινότητα, η οποία είναι παρατηρητής σε αυτό το Παγκόσμιο Συμβούλιο και η οποία προάγει τον δικό της θρησκευτικό συγκρητισμό, διαχριστιανικό και διαθρησκευτικό.

Κατά τον 95ο Καν. Πενθέκτης Οικουμενικής Συν., η αποδοχή των αιρετικών ή σχισματικών των προσερχόμενων στην Ορθόδοξη Καθολική Εκκλησία πραγματοποιείται, κατόπιν ειλικρινούς μετανοίας για τις αποκηρυσσόμενες από αυτούς πλάνες τους, με έναν από τους εξής τρεις (3) τρόπους ή τάξεις, από τους οποίους ο μὲν πρώτος εφαρμόζεται κατ' ακρίβεια, οι δε δεύτερος και τρίτος κατ' οικονομία: α) με το βάπτισμα, ή β) με το έγγραφο λίβελο και χρίσμα, ή γ) με έγγραφο λίβελο. Πριν την αποδοχή τους πρέπει να εξεταστεί σε ποιο βαθμό οι αιρετικοί αποκλίνουν από την Ορθόδοξη πίστη. Με βάση το αποτέλεσμα της εξέτασης αυτής, αποφασίζεται ο τρόπος ή τάξη της αποδοχής τους.

Στον πρώτο τρόπο ή τάξη δεν αναγνωρίζεται, κατ' εφαρμογή της ακρίβειας, το τυπικώς υποστατό ούτε του μυστηρίου του βαπτίσματος των αιρετικών που υπάγονται σε αυτήν την τάξη κατά την κατά την εισδοχή τους στην Εκκλησία [π.χ. 1) των Αρειανών - Ευνομιανών που βαπτίζονται σε μια κατάδυση, 2) των Σαβελλιανών που διδάσκουν, μεταξύ άλλων και «υιοπατορία», 3) όλων των Γνωστικών, δηλ. Συγκρητιστών - Μοντανιστών, Μανιχαίων, Ουαλεντιανών, Μαρκιωνιστών. ΣΤΟΥΣ ΓΝΩΣΤΙΚΟΥΣ ΣΥΓΚΑΤΑΛΕΓΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΔΕΚΑ (10) ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΠΟΥ ΕΙΣΗΓΑΓΑΝ «ΣΥΝΟΔΙΚΩΣ», ΔΗΛ. ΔΕΣΜΕΥΤΙΚΑ ΓΙ' ΑΥΤΕΣ, ΤΗΝ ΠΑΝΑΙΡΕΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ Ή ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΗΤΙΣΜΟΥ ΜΕ ΤΟ **ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ**, ΙΔΙΩΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ «ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ», ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ Η ΠΑΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (Η ΟΠΟΙΑ ΕΧΕΙ ΤΗΝ ΕΠΩΝΥΜΙΑ «ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ») Η ΟΠΟΙΑ ΕΙΣΗΓΑΓΕ, ΜΕ ΤΗ **Β΄ ΒΑΤΙΚΑΝΕΙΑ** Ή 21η ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΤΟΥΣ ΣΥΝΟΔΟ (1962-1965), ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΠΑΝΑΙΡΕΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ Ή ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΗΤΙΣΜΟΥ, ΟΠΩΣ ΚΑΙ ΟΙ 340 ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΜΕΤΕΧΟΥΝ, ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΙΣ ΔΩΔΕΚΑ (12) ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΕΚΑΤΕΣΣΕΡΙΣ (14) ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΕΣ, ΩΣ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΛΕΓΟΜΕΝΟΥ **«ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ»**, ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΧΕΙ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΗΤΙΣΜΟΥ, ΟΠΩΣ ΠΡΟΚΥΠΤΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΟΥ (ΑΡΘΡΑ 1 ΚΑΙ 3), ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΟΡΤΟ ΑΛΛΕΓΚΡΕ, ΤΟ

ΟΠΟΙΟ ΘΕΩΡΕΙ ΟΤΙ ΟΙ «ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ» - ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ ΤΜΗΜΑΤΑ «ΜΙΑΣ, ΑΓΙΑΣ, ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ», Η ΟΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΗΘΕΝ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗ (= ΟΡΘΟΔΟΞΗ) ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΩΣ ΣΩΜΑ ΧΡΙΣΤΟΥ.

Στον δεύτερο τρόπο ή τάξη αναγνωρίζεται, κατ' εφαρμογή της οικονομίας, από την Καθολική (= Ορθόδοξη) Εκκλησία το τυπικώς υποστατό του μυστηρίου του βαπτίσματος, αλλά όχι και εκείνο του μυστηρίου του χρίσματος, των αιρετικών που υπάγονται σε αυτήν την τάξη κατά την αποδοχή τους στην Εκκλησία [π.χ. 1) των Αρειανών, 2) των Μακεδονιανών, 3) των Ναυατιανών ή Καθαρών ή Αριστερών, 4) των Τεσσαρακαιδεκαπιτών ή Τετραδιτών, 5) των Απολλιναριστών].

Στον τρίτο τρόπο ή τάξη αναγνωρίζεται, κατ' εφαρμογή της οικονομίας, από την Καθολική (= Ορθόδοξη) Εκκλησία το τυπικώς υποστατό και του μυστηρίου του βαπτίσματος και του μυστηρίου του χρίσματος των αιρετικών που υπάγονται στην εν λόγω τάξη κατά την εν μετανοία επιστροφή τους στην Εκκλησία [π.χ. 1) των Νεστοριανών, 2) των Ευτυχιανών, 3) των Σεβηριανών].

Το τυπικώς υποστατό του μυστηρίου της ιερωσύνης - όπως προαναφέρθηκε για τη στάση της Καθολικής (= Ορθόδοξης) Εκκλησίας έναντι των μυστηρίων των αιρετικών ή σχισματικών εν γένει - δεν αναγνωρίζεται από αυτήν καθεαυτό στα πλαίσια των κοινοτήτων τους, παρά μόνο κατά τη μετάνοια και επιστροφή τους στην Εκκλησία. Κατά κανόνα, αν αναγνωρίζεται, στον δεύτερο και τον τρίτο τρόπο ή τάξη εισδοχής των αιρετικών ή σχισματικών στην Καθολική (= Ορθόδοξη) Εκκλησία, το τυπικώς υποστατό του μυστηρίου του βαπτίσματός τους, τότε μπορεί, κατ' οικονομία, να αναγνωρίζεται και το τυπικώς υποστατό του μυστηρίου της ιερωσύνης των κληρικών τους που προσέρχονται εν μετανοία στην Εκκλησία, αν υπάρχει ανάγκη κληρικών. Όταν απαιτείται ο πρώτος τρόπος ή τάξη εισδοχής αιρετικών, δηλ. με βάπτισμα, επιβάλλεται, με υποχρεωτική εφαρμογή της ακρίβειας, η χειροτονία των αιρετικών κληρικών στην Ορθόδοξη Εκκλησία, αν υπάρχει ανάγκη κληρικών.

2 – Επιβάλλεται υποχρεωτικά και δεν συνιστά το εκκλησιαστικό ποινικό αδίκημα της παραसυναγωγής (σχίσματος), δυνάμει του 31ου Αποστ. Καν.:

είτε η πήξη ιδίου θυσιαστηρίου, έστω και υπερорίως, από διακόψαντα την εκκλησιαστική κοινωνία επίσκοπο ή μητροπολίτη, 1) λόγω αιρέσεως (δηλ. προφανούς κηρύξεως αιρέσεως ή προφανούς συμβιβασμού του με αυτήν) του πρώτου του (μητροπολίτη ή προκαθημένου, αρχιεπισκόπου ή πατριάρχη του, αντιστοίχως) ή 2) λόγω προφανούς παραβάσεως της κανονικής τάξεως από τον εν λόγω πρώτο,

είτε η ιδιαίτερη συναγωγή των διακοψάντων την εκκλησιαστική κοινωνία πιστών α) από διακόψαντα την εκκλησιαστική κοινωνία επίσκοπο ή μητροπολίτη με τον, κατά τα ανωτέρω, πρώτο τους, ή β) από διακόψαντα την εκκλησιαστική κοινωνία πρεσβύτερο με τον επίσκοπό του, 1) λόγω αιρέσεως (δηλ. προφανούς κηρύξεως αιρέσεως ή προφανούς συμβιβασμού τους με αυτήν) του πρώτου ή του επισκόπου αντιστοίχως, ή 2) λόγω προφανούς παραβάσεως της κανονικής τάξεως από τον εν λόγω πρώτο ή επίσκοπο αντιστοίχως

2.Α. - Ο 31ος Αποστ. Καν. επιβάλλει υποχρεωτικά τη διακοπή εκκλησιαστικής κοινωνίας κληρικών, μοναχών και λαϊκών σε δύο περιπτώσεις: 1) λόγω προφανούς αιρέσεως, δηλ. προφανούς διακηρύξεως αιρέσεως ή προφανούς συμβιβασμού με αυτήν ή 2) λόγω προφανούς παραβάσεως της κανονικής τάξεως από τον επιχώριο επίσκοπο. Η διακοπή κοινωνίας σε αυτές τις περιπτώσεις συνδέεται με πήξη ιδίου θυσιαστηρίου (δηλ. σύσταση ευκτήριου οίκου και εγκαινιασμό αγίας τράπεζας) ή με την ιδιαίτερη σύναξη των διακοψάντων την κοινωνία πιστών, χωρίς την άδεια, και στις δύο περιπτώσεις, του προφανώς αιρετικού ή αδίκου επιχώριου επισκόπου, πριν τη συνοδική κρίση του.

Ο εγκαινιασμός αγίας τράπεζας μπορεί να γίνει, έστω και υπερουρίως, μόνον από διακόψαντα την εκκλησιαστική κοινωνία επίσκοπο ή μητροπολίτη με τον πρώτο του (μητροπολίτη ή προκαθημένου, αρχιεπισκόπου ή πατριάρχη του, αντιστοίχως), ή, με εντολή αυτού, από διακόψαντα την εκκλησιαστική κοινωνία πρεσβύτερο με τον επίσκοπό του. Η ιδιαίτερη συναγωγή των διακοψάντων την εκκλησιαστική κοινωνία πιστών μπορεί να γίνει είτε από διακόψαντα την εκκλησιαστική κοινωνία επίσκοπο ή μητροπολίτη με τον πρώτο του (μητροπολίτη ή προκαθημένου, αρχιεπισκόπου ή πατριάρχη του, αντιστοίχως), είτε από διακόψαντα την εκκλησιαστική κοινωνία πρεσβύτερο με τον επίσκοπό του.

Οι δύο λόγοι για τους οποίους επιτρέπεται ο εγκαινιασμός της αγίας τράπεζας (πήξη ιδίου θυσιαστηρίου) ή η ιδιαίτερη συναγωγή των διακοψάντων την εκκλησιαστική κοινωνία πιστών, χωρίς την άδεια του αιρετικού ή αδίκου επιχώριου επισκόπου, αίρουν το άδικο του εκκλησιαστικού ποινικού αδικήματος του σχίσματος και της παρασυναγωγής αντιστοίχως.

Πρέπει να σημειωθεί ότι οι Καν. 5 Συν. Αντιοχείας (ετ. 341), Καν.6 Συν. Γάγγρας (ετ. 340) και Καν. 10 και 11 Συνόδου Καρθαγένης (ετ. 419), οι οποίοι επίσης αφορούν πήξη ιδίου θυσιαστηρίου και παρασυναγωγή, δεν αφορούν τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο επιχώριος επίσκοπος είναι προφανώς αιρετικός ή άδικος.

Ο 31ος Αποστ. Καν. ορίζει: «Αν κάποιος πρεσβύτερος καταφρονήσει τον οικείο επίσκοπο και συναθροίσει χωριστά τους πιστούς χωρίς ευλογία του επισκόπου του και στήσει άλλο θυσιαστήριο, παρόλο ότι δεν έχει καταδικάσει σε κάτι τον επίσκοπο ως προς την ευσέβεια (ορθή πίστη) και την δικαιοσύνη (κανονική τάξη), να καθαιρείται ως φίλαρχος. Γιατί είναι τύραννος. Παρομοίως και οι λοιποί κληρικοί, και όσοι τον ακολουθήσουν. Και οι λαϊκοί να αφορίζονται. Αυτά όμως να γίνουν, αφού ο επίσκοπος τους παρακαλέσει να επανέλθουν στην κοινωνία του τρεις φορές».

Ερμηνεία Ζωναρά:

«Τάξις συνέχει τα ουράνια και τα επίγεια. Δει τοίνυν απανταχού την ευταξίαν φυλάττεσθαι, και μάλλον παρά τοις εκκλησιαστικοίς, και τους πρεσβυτέρους, και τους λοιπούς κληρικούς υπείκειν τω επισκόπω. Ει δε τις πρεσβύτερος, εν μηδενί κατεγνωκώς του ιδίου αρχιερέως, μήτε ως περί την ευσέβειαν σφαλλομένου, μήτε ως άλλο τι ποιούντος παρά το καθήκον και δίκαιον, δια φιλαρχίαν δε, παρασυναγωγήν ποιήσει, ιδιαιτέρως εκκλησιάζων, και θυσιαστήριον πήξας, εν τούτω ιερουργεί, καθαιρείσθαι διατάττεται ο κανών και αυτόν, και τους αυτώ συνερχομένους κληρικούς, τους δε λαϊκούς αφορίζεσθαι. Ου ταχείς δε τους επισκόπους εις κόλασιν είναι βούλεται. Διό ουδέ απεντεύθεν αυτούς τη καταδικη υπάγειν διακελεύεται, αλλ' εκ τρίτου τους παρασυνάγοντας παρακαλείσθαι, αποστήναι του ατάκτου επιχειρήματος, εμμένοντας δε τούτω καταδικάζεσθαι. Της δε εν Γάγγρα γενομένης συνόδου ο έκτος κανών, τους παρά την καθολικήν εκκλησίαν ίδια εκκλησιάζοντας παρά γνώμην του επισκόπου, και υπό ανάθεμα ποιείται. Ομοίως δε και ο δέκατος κανών της εν Καρθαγένη συνόδου».

Ερμηνεία Βαλσαμώνα:

«Εκάστης πόλεως ιερωμένοι, και λαϊκοί οφείλουσιν υποκείσθαι τω κατά χώραν επισκόπω, και μετά τούτου συνάγεσθαι και εκκλησιάζειν, ειμή καταγνώσουσι τούτου ως ασεβούς ή αδίκου. Τηνικαύτα γαρ αποδιϊστάμενοι αυτού, ουκ ευθυνθήσονται. Ο δε παρά ταύτα ποιήσας, και ανευλόγως εκ του ιδίου επισκόπου αποσχισθείς, και ίδια εκκλησιάζων, ει μιν κληρικός εστι, καθαιρεθήσεται ως φίλαρχος, ει δε λαϊκός, αφορισθήσεται. Πλην ταύτα διορίζεται γενέσθαι ο κανών μετά πρώτην, δευτέραν και τρίτην παραίνεσιν. Ανάγνωθι και τον ΣΤ' κανόνα της εν Γάγγρα συνόδου, και τον Ι' της εν Καρθαγένη...»

Σημείωσαι τον παρόντα αποστολικόν κανόνα διοριζόμενον ακινδύνως αποσχίζειν τους κληρικούς από των επισκόπων αυτών, καταγινώσκοντας τούτων ως ασεβούντων, ή αδικούντων, και έστι καινόν το της αδικίας. Εξ ετέρου δε τρόπου, καν των χειρίστων πάντων

εστίν ο επίσκοπος, ή ο ιερεύς, ουκ οφείλει τις αποσχίζειν εξ αυτών, μάλλον μιν ουν πιστεύειν δια του αμαρτωλοτάτου ιερέως ή επισκόπου αγιάζεσθαι. Πάντας γαρ, φησιν, ο Θεός ου χειροτονεί, δια πάντων δε ενεργεί. Ανάγνωθι και του αγίου Χρυσοστόμου την ερμηνείαν της προς Τιμόθεον δευτέρας επιστολής, και τον ΙΓ΄ κανόνα της εν τω ναώ των αγίων Αποστόλων συνόδου...».

Ερμηνεία Αριστηνού:

«Ο εξ αναιτίου σχισθείς επισκόπου, και πηγνύς άλλο θυσιαστήριον, μετά των δεξαμένων έξει το έκπτωτον.

Εί τις του ιδίου επισκόπου αναιτίως κατέγνω, ως μήτε προς ευσέβειαν, μήτε προς δικαιοσύνην προσκρούσαντος, και συναγωγήν λαού ιδιαιτέρως ποιήσαιτο, και θυσιαστήριον έτερον πήξοι, καθαιρείσθω αυτός τε ως φίλαρχος, και οι συνακολουθήσαντες αυτώ κληρικοί. Ταύτα δε γίνεσθαι οφείλουσιν, ει μη επιστρέφει, δισ και τρις του επισκόπου τούτον παρακαλέσαντος».

Ερμηνεία Αγίου Νικοδήμου Αγιορείτη:

«Τάξις συνέχει και τα ουράνια και τα επίγεια, κατά τον Θεολόγον Γρηγόριον. Πρέπει λοιπόν η ευταξία, και πανταχού μιν να φυλάττηται ως σελεκτική και σωστική, μάλιστα δε εις τους εκκλησιαστικούς, οι οποιοί έχουν χρέος να γνωρίζωσιν ο καθείς τα ιδικά των μέτρα, και τα όρια της οικείας τάξεως να μη υπερβαίνουσιν. Αλλ' οι μιν Πρεσβύτεροι, και Διάκονοι, και Κληρικοί πάντες, να υποτάσσωνται εις τον ιδικόν τους Επίσκοπον, οι δε Επίσκοποι, εις τον ιδικόν τους Μητροπολίτην, οι δε Μητροπολίται εις τον εδικόν τους Πατριάρχην. Δια τούτο και ο παρών Αποστολικός Κανών διορίζεται ούτως: Όποιος Πρεσβύτερος ήθελε καταφρονήση τον ιδικόν του Επίσκοπον, και χωρίς να γνωρίση αυτόν πως σφάλλει φανερά ή εις την ευσέβειαν, ή εις την δικαιοσύνην. Ταυτόν ειπείν, χωρίς να γνωρίση αυτόν πως είναι φανερά, ή αιρετικός, ή άδικος, ήθελε συμμαζώνη κατ' ιδίαν τους Χριστιανούς, και κτίσας άλλην εκκλησίαν ήθελε λειτουργή εις αυτήν ξεχωριστά, χωρίς την άδειαν και γνώμην του Επισκόπου του, ο τοιούτος ως φίλαρχος, ας καθαίρηται, επειδή ως τύραννος με βίαν και τυραννίαν, ζητεί να σφετερίση την ανήκουσαν εξουσίαν τω Επισκόπω του. Αλλά και όσοι μιν άλλοι κληρικοί συμφωνήσουν με αυτόν εις την τοιαύτην αποστασίαν, ας καθαίρωνται παρομοίως και αυτοί. Όσοι δε λαϊκοί, ας αφορίζωνται. Ταύτα όμως να γίνωνται, αφ' ού ο Επίσκοπος παρακινήση με γλυκάδα και ημερότητα τρεις φορές τους απ' αυτού χωρισθέντας, να λείψουν από τοιούτον κίνημα, και αυτοί σταθούν εις το πείσμα των. Όσοι δε χωρίζονται από τον Επίσκοπόν τους, προ συνοδικής εξετάσεως, διατί αυτός κηρύττει δημοσία καμμίαν κακοδοξίαν και αίρεσιν, οι τοιούτοι, όχι μόνον εις τα ανωτέρω επιτίμια δεν υπόκεινται, αλλά και την πρέπουσαν εις τους ορθοδόξους τιμήν αξιόνονται, κατά τον ΙΕ΄ της Α΄ και Β΄».

Β΄ ΜΕΡΟΣ: Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ, ΚΑΙ Η ΠΡΑΞΗ ΤΩΝ ΟΜΟΛΟΓΗΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ ΕΝ ΓΕΝΕΙ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥΣ.

Β.1. Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ

Β.1.1. Παλαιά Διαθήκη

Όλη η Παλαιά Διαθήκη συνιστά θεολογία της ιστορίας. Ο Λαός του Θεού της Παλαιάς Διαθήκης (τυπικός Λαός του Θεού), ενόσω λατρεύει τον αληθινό Θεό και κατά συνέπεια τηρεί τις εντολές του Νόμου, έχει την ευλογία του Θεού και στην εθνική και την κοινωνική του ζωή. Ενόσω όμως αποστατεί από τον αληθινό Θεό και λατρεύει τα είδωλα και τους; κρυπτόμενους πίσω από αυτά δαίμονες, αίρεται η θεία προστασία και ευλογία και υφίσταται ακόμη και εθνικές συμφορές (διαίρεση του ενιαίου Βασιλείου σε δύο, το Βόρειο κα το Νότιο, αιχμαλωσία του Βορείου Βασιλείου στους Ασσυρίους, αιχμαλωσία του Νοτίου Βασιλείου στους Βαβυλωνίους, καταστροφή της Ιερουσαλήμ από τους Ρωμαίους). Όταν μετανοεί και επιστρέφει στον αληθινό

Θεό, απολαμβάνει και πάλι της θείας προστασίας και ευλογίας. Ο τυπικός Λαός του Θεού της Παλαιάς Διαθήκης αποτελεί το υπόδειγμα της θεολογίας της ιστορίας ως προς τους χριστιανικούς λαούς, που αποτελούν τον Λαό του Θεού της Καινής Διαθήκης.

Επίσης, στην Παλαιά Διαθήκη υπήρχαν οι αληθείς προφήτες του Θεού και οι ψευδοπροφήτες του Σατανά. Υπήρχαν ακόμη οι πιστοί που είχαν την αληθινή ερμηνεία της για τον Μεσσία, και οι άπιστοι που είχαν πλανεμένη ερμηνεία για τον Μεσσία, όπως οι άρχοντες που παρέσυραν το μεγαλύτερο μέρος του λαού, και γι' αυτό δεν αναγνώρισαν τον Κύριο Ιησού Χριστό ως τον αναμενόμενη Μεσσία. Ένα παράδειγμα παρερμηνείας από τους αρχιερείς, τους γραμματείς, τους φαρισαίους και τους ραββίνους ήταν η παραγνώριση του 53ου κεφαλαίου του Ησαΐα, στο οποίο αναφέρεται ότι ο Μεσσίας δεν θα είναι μόνο δοξασμένος, αλλά και παθητός, δηλ. θα σταυρωθεί.

B.1.2. Καινή Διαθήκη

Γαλ. 1, 8

«Αλλά και εάν ημείς ή άγγελος εξ ουρανού ευαγγελίζεται υμίν παρ' ό ευηγγελισάμεθα υμίν, ανάθεμα έστω. Ως προειρήκαμεν και άρτι πάλιν λέγω. Εί τις υμάς ευαγγελίζεται παρ' παρελάβετε, ανάθεμα έστω».

Σχόλιο: Ουδείς έχει το δικαίωμα να αλλάξει ο,τιδήποτε αφορά την Πίστη, είτε είναι Απόστολος, είτε Άγγελος, είτε σύνοδος είτε επίσκοπος είτε οποιοσδήποτε άλλος. Εκείνος που κηρύσσει αίρεση εμπίπτει στον αναθεματισμό της Καινής Διαθήκης και ειδικότερα του Αποστόλου Παύλου. Δεν είναι αναγκαία η απόφαση συνόδου, διότι ο αναθεματισμός είναι απευθείας από τον Λόγο του Θεού, την Αγία Γραφή, και συγκεκριμένα από την Καινή Διαθήκη.

Τιτ., 3,10

«Αιρετικόν άνθρωπον μετά μίαν και δευτέραν νουθεσίαν παραιτού, ειδώς ότι εξέστραπται ο τοιούτος και αμαρτάνει ών αυτοκατάκριτος»

Σχόλιο: Επιβάλλεται η απομάκρυνση των Ορθοδόξων από τους κηρύσσοντες αίρεση, συνόδους, επισκόπους και οποιοσδήποτε άλλους, τους μη κριθέντες από σύνοδο (δεδομένου ότι για τους κριθέντες τούτο είναι αυτονόητο), αν δεν απαρνηθούν την πλάνη τους ύστερα από τη δεύτερη νουθεσία τους. Ο όρος «αυτοκατάκριτος» σημαίνει τον αυτοδίκαιο - δηλ. απευθείας από το Άγιο Πνεύμα, λόγω της βλασφημίας του αιρετικού, με την αίρεσή του, προς το Άγιο Πνεύμα - αναθεματισμό του αιρετικού, χωρίς ανάγκη συνοδικής του καταδίκης, η οποία, αν συμβεί, έχει αναγνωριστικό χαρακτήρα.

Β' Κορινθ.. 6, 14-17

Μη γίνεσθε ετεροζυγούντες άπιστοις. Τίς δε συμφώνησις Χριστού προς Βελίαρ ή τίς μερίς πιστώ μετά άπίστου; Τίς δε συγκατάθεσις ναώ Θεού μετά ειδώλων... Δι' ό εξέλθετε εκ μέσου αυτών και αφορίσθητε, λέγει Κύριος, και ακαθάρτου μη άπτεσθε, καγώ εισδέξομαι υμάς».

Σχόλιο: Οι Ορθόδοξοι πρέπει να απομακρύνονται από τους αιρετικούς. Διότι οι πρώτοι ανήκουν στον Χριστό, ενώ οι τελευταίοι στον Σατανά. Οι αιρετικοί μάλιστα εξομοιώνονται με τους άπίστους.

Β' Πέτρ. 2,1

«Εγένοντο δε και ψευδοπροφήται εν τω λαώ ως και εν υμίν έσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οίτινες παρεισάξουσιν αιρέσεις απωλείας και τον αγοράσαντα αυτούς δεσπότην αρνούμενοι επάγοντες εαυτοίς ταχινήν απώλειαν».

Σχόλιο: Ο Απόστολος Πέτρος παρομοιάζει τους ψευδοπροφήτες της Παλαιάς Διαθήκης με τους ψευδοδιδασκάλους των αιρέσεων της απωλείας, οι οποίοι αρνούνται τον Δεσπότη Χριστό και τη Λυτρωτική Θυσία Του, στην Καινή Διαθήκη. Τούτο σημαίνει ότι, με την κήρυξη αιρέσεως, οι διδάσκαλοι, περιλαμβανομένων των επισκόπων που είναι οι κατ' εξοχήν διδάσκαλοι στην Εκκλησία, μεταβάλλονται αυτοδικαίως - δηλ. χωρίς συνοδική κρίση - σε ψευδοδιδασκάλους και

ψευδοεπισκόπους.

Β΄ Ιωαν. 10

«Εί τις έρχεται προς υμάς και ταύτην την διδαχήν ου φέρει, μη λαμβάνετε αυτόν εις οικίαν και χαίρειν αυτώ μη λέγετε. Ο γαρ λέγων αυτώ χαίρειν κοινωνεί τοις έργοις αυτού τοις πονηροίς».

Σχόλιο: Ο Ευαγγελιστής Ιωάννης, ο Μαθητής της Αγάπης, απαγορεύει οποιαδήποτε εκκλησιαστική επικοινωνία του Ορθοδόξου πιστού με οποιονδήποτε δεν έχει την ακριβή Πίστη. Η απαγόρευση αυτή είναι αυστηρή και φθάνει μέχρι και την επίσκεψη του αιρετικού στο σπίτι του Ορθοδόξου και την ανταπόδοση του χαιρετισμού του αιρετικού από τον Ορθόδοξο προς εκείνον.

Αποκ. 22, 11

«Ο αδικών αδικησάτω έτι, και ο ρυπαρός ρυπαρευθήτω έτι, και ο δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω έτι και ο άγιος αγιασθήτω έτι».

Σχόλιο: Οι αδικούντες και οι ρυπαροί εντάσσονται στο μυστήριο της ανομίας, ενώ οι δίκαιοι και οι άγιοι εντάσσονται στο μυστήριο της ευσεβείας. Οι αιρετικοί προφανώς εντάσσονται στο μυστήριο της ανομίας. Τα δύο στρατόπεδα ανθρώπων είναι ασύμβατα και συνεχίζουν την παράλληλη και αντίθετη λειτουργία τους μέχρι τη Δευτέρα Παρουσία του Δικαιοκρίτη Χριστού.

Β.2. Η ΠΡΑΞΗ ΤΩΝ ΟΜΟΛΟΓΗΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ Η ΟΠΟΙΑ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΙ ΤΗΝ ΠΙΣΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ 31ΟΥ ΑΠΟΣΤ. ΚΑΝ. ΚΑΙ ΤΟΥ 15ΟΥ ΚΑΝ. ΑΒ ΣΥΝΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, Η ΟΠΟΙΑ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΤΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

1 – Όταν ο αιρετικός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νεστόριος υιοθέτησε το αιρετικό κήρυγμα εναντίον της Παναγίας, αμέσως κλήρος και λαός βγήκαν με αποδοκιμασίες από το ναό, για να αποφύγουν την κοινωνία με τους αιρετικούς. Ο Άγιος Κύριλλος Πατριάρχης Αλεξανδρείας στην επιστολή του προς τους κληρικούς, μοναχούς και λαϊκούς που διέκοψαν την κοινωνία με το Νεστόριο, πριν την κρίση του από τη Γ΄ Οικουμενική Σύνοδο, γράφει: «Τηρήστε τους εαυτούς σας ασπίλους και αμώμους, χωρίς να κοινωνείτε με τον Νεστόριο, και χωρίς να τον προσέχετε ως διδάσκαλο. Εμείς κοινωνούμε βεβαίως με τους κληρικούς ή λαϊκούς που χωρίστηκαν για την ορθή πίστη ή καθαίρεθηκαν από αυτόν, χωρίς να επικυρώνουμε τις άδικες αποφάσεις του, επαινώντας μάλλον εκείνους που τα υπέστησαν, λέγοντας σε αυτούς εκείνο: «Αν ονειδίζετε για τον Κύριο, είστε μακάριοι, διότι το Πνεύμα του Θεού και της δυνάμεως, έχει αναπαυθεί σε σας» (Mansi, Acta Consiliorum, 4, 1013, 1096 και P.G. 87, 3372).

2 – Μικρό ορθόδοξο ποίμνιο ασύντακτο και ανεπίσκοπο αντιστάθηκε και διέκοψε, μετά την Α΄ και πριν τη Β΄ Οικουμενικές Συνόδους, την κοινωνία με τους Αρειανό Αρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως Δημόφιλο, όπως αναφέρει ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος ενώπιον της Β΄ Οικουμενικής Συνόδου (P.G. 36, 213-6 και λόγος 42, ΕΠΕ,2, 240, 21).

3 – Ο Άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής, μαζί με τους δύο μαθητές του, αγωνίστηκε σθεναρά, παύοντας την εκκλησιαστική κοινωνία με τους αιρετικούς πατριάρχες και συνόδους τους, πριν τη συνοδική κρίση αυτής και των φορέων της, εναντίον της αίρεσης του Μονοθελητισμού (7ος – 8ος αιώνες), όταν και τα πέντε Πατριαρχεία ήταν αιρετικά (ΕΠΕ, Φιλοκαλία, τομ. 15Γ, σ. 18, 24, 26, 38, 40, 52, 54, 80). Η ΣΤ΄ Οικουμενική Σύνοδος (680) μακάρισε τον Άγιο Μάξιμο και αναθεμάτισε τους πρωτοστάτες της αιρέσεως πατριάρχες (Πρακτικά Οικουμενικών Συνόδων, εκδ. Σκήτης Αγίας Άννης Αγίου Όρους, 1976, τομ. Γ΄, σ. 656).

4 – Εναντίον της αίρεσης της εικονομαχίας (8ος – 9ος αιώνες), αγωνίστηκαν, παύοντας την εκκλησιαστική κοινωνία με τους αιρετικούς πατριάρχες, επισκόπους και λοιπούς οπαδούς της:

α) πριν τη συνοδική κρίση αυτής και των φορέων της, ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός, μαζί με άλλους ομολογητές πιστούς, στην πρώτη φάση της, ενώ η ίδια αίρεση είχε επικυρωθεί από την εικονομαχική Ψευδο-σύνοδο της Ιερείας (754), και

β) ο Άγιος Θεόδωρος ο Στουδίτης, μαζί με πλήθος ομολογητών ιεραρχών, κληρικών, μοναχών και λαϊκών, στη δεύτερη φάση της, μετά την Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο (787), η οποία καταδίκασε την αίρεση της εικονομαχίας, ενώ δεύτερη εικονομαχική Ψευδο-σύνοδος (815) «ακύρωσε» την Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο και επικύρωσε την εικονομαχική Ψευδο-σύνοδο της Ιερείας (Mansi 13, 356επ. και P.G. 99, 1116επ.).

5 – Η δογματική και ομολογιακή επιστολή του Αγίου Κοσμά Αγιορείτη του Πρώτου και των λοιπών Αγιορειτών Οσιομαρτύρων προς τον λατινόφρονα αυτοκράτορα Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγο, με την οποία αρνούνταν να κοινωνήσουν εκκλησιαστικά, πριν τη συνοδική κρίση του - η οποία έγινε από την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο του 1284, η οποία καθάισε αυτόν και τους ομόφρονές του - με τον λατινόφρονα πατριάρχη Ιωάννη Βέκκο, ο οποίος δέχθηκε την ενωτική Ψευδο-σύνοδο της Λυών (1274), αναφέρει: «Διότι το να χαιρετίσουμε απλώς, μας καθιστά κοινωνούς των πονηρών έργων, πόσο η μεγαλόφωνη μνημόνευσή του και αυτά ενώ τα ίδια τα θεία μυστήρια φρικτά βρίσκονται πάνω στην αγία τράπεζα... και πώς αυτά θα αντέξει ορθόδοξη ψυχή, και δεν θα απομακρυνθεί από την κοινωνία εκείνων που μνημόνευσαν (τον πάπα) τώρα, και δεν θα θεωρεί αυτούς ότι καπηλεύθηκαν τα θεία; Από πάνω προέρχεται η Ορθόδοξη Εκκλησία του Θεού. Την αναφορά του ονόματος του αρχιερέα επί των αχράντων μυστηρίων, αυτό δέχθηκε ως τέλεια συγκοινωνία. Διότι έχει γραφεί στην εξήγηση της θείας λειτουργίας, ότι αναφέρει ο ιεουργός το όνομα του αρχιερέα, δείχνοντας και την υποταγή του προς το υπερέχον αξίωμα, και ότι είναι κοινωνός του, και διάδοχος στην πίστη και τα θεία μυστήρια... δεδομένου ότι έχει μολυσμό η κοινωνία από μόνη την αναφορά του αιρεσιάρχη, έστω και αν ο μνημονεύων είναι ορθόδοξος... Αλλά ας κάνουμε τούτο ως οικονομία. Και πώς θα γίνει δεκτή η οικονομία που βεβηλώνει τα θεία κατά τον λόγο του Θεού που ειπώθηκε, και η οποία απωθεί από τα θεία το Πνεύμα του Θεού, και η οποία κάνει αμέτοχους τους πιστούς της από τα θεία αφέσεως των αμαρτιών και της υιοθεσίας. Και τί θα προκαλούσε μεγαλύτερη ζημία από αυτήν την οικονομία;... διότι αυτός που δέχεται αιρετικό, υπόκειται στα εγκλήματα αυτού και αυτός που κοινωνεί με ακοινωνήτους, είναι ακοινωνήτος, διότι παραβιάζει τον Κανόνα της Εκκλησίας» (P.G., 99, 1669A, Καλλίστου μοναχού Βλαστού, Δοκίμιον Ιστορικόν, 1896, σ. 97-107).

6 - Οι παύσεις κοινωνίας του Αγιορείτη τότε Ιερομονάχου Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, των λοιπών Αγιορειτών και ομοφρόνων τους Ορθοδόξων, α) με τους αιρετικούς βαρλααμίτες, διακοπή κοινωνίας που έγινε πριν την καταδίκη του βαρλααμισμού από τη Σύνοδο του 1341, και β) με τον Πατριάρχη Ιωάννη Καλέκα ο οποίος υιοθέτησε την αίρεση του Βαρλαάμ, διακοπή κοινωνίας που πραγματοποιήθηκε μετά την καταδίκη αυτής της αιρέσεως από τη Σύνοδο του 1341, αλλά πριν την συνοδική κρίση και καταδίκη σε καθαίρεση του Καλέκα, που συνέβησαν το 1347. Οι διακοπές αυτές κοινωνίας προκύπτουν ως εξής:

α) Από το τελευταίο τμήμα του Αγιορειτικού Τόμου, από το οποίο προκύπτει ότι οι Αγιορείτες Πατέρες, πριν την καταδίκη της αίρεσης του βαρλααμισμού από τη Σύνοδο του 1341, είχαν διακόψει την κοινωνία με εκείνους. Σε αυτό το τμήμα αναφέρεται: «Ο ταπεινός επίσκοπος Ιερισσού και Αγίου Όρους Ιάκωβος, εκπαιδευμένος στις αγιορειτικές και πατερικές παραδόσεις και μαρτυρώντας ότι, μέσω των εδώ επίλεκτων ανδρών που υπέγραψαν εδώ, υπέγραψαν συμφωνώντας όλοι οι Αγιορείτες, και εγώ, συμφωνώντας και επισφραγίζοντας, υπέγραψα, και προσθέτοντας τούτο μαζί με όλους, ότι εμείς δεν θα δεχόμαστε σε κοινωνία εκείνον που δεν συμφωνεί με τους αγίους, καθώς πράττουμε εμείς και οι λίγο πριν από εμάς υπογράψαντες πατέρες» (ΕΠΕ, 3, 514).

β) Από την εγκύκλιο επιστολή (ή αντίτομο) του Καλέκα, με την οποία αυτός, πριν την καθαίρεσή του, ανακοινώνει την καθαίρεση και τον αναθεματισμό από Ψευδο-σύνοδο - στην οποία μετείχε και ο Πατριάρχης Αντιοχείας Ιγνάτιος - του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά και των ομοφρόνων

του, αν και ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, μη αναγνωρίζοντας τις ποινές που του επιβλήθηκαν από τους αιρετικούς βαρλααμίτες, συνέχισε να λειτουργεί (P.G. 150, 863D και 880D).

γ) Από την Αναίρεση εξηγήσεως τόμου Καλέκα του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, στην οποία αναφέρει: «Αφού λοιπόν αυτός (ο Καλέκας) είναι έτσι και τόσες φορές αποκομμένος από ολόκληρο το πλήρωμα των Ορθοδόξων (λόγω των αναθεματισμών των βαρλααμιτών από την Ορθόδοξη Σύνοδο του 1341), είναι αδύνατον να βρίσκεται μεταξύ των ευσεβών ο μη αποχωρισμένος από αυτόν, ενώ όποιος για τους λόγους αυτούς είναι αποχωρισμένος από αυτόν, ανήκει πράγματι στον κατάλογο των Χριστιανών και είναι ενωμένος με τον Θεό δια της ευσεβούς πίστεως» (ΕΠΕ, 3, 692).

7 – Ο Άγιος Μάρκος ο Ευγενικός, μετά την επάνοδό του στην Κωνσταντινούπολη μετά την ενωτική Ψευδο-σύνοδο Φερράρας – Φλωρεντίας (1438) – πριν την καταδίκη της από την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο του 1484, η οποία την ακύρωσε - και μέχρι την κοίμησή του, μαζί με τη συντριπτική πλειονότητα των Ορθοδόξων, διέκοψε την κοινωνία με όσους υπέγραψαν την ψευδο-ένωση της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τους Παπικούς και με όσους κοινωνούσαν με αυτούς. Στην επιστολή του προς τον ιερομόναχο Θεοφάνη, ο Άγιος Μάρκος γράφει: «χωρίς να ανεχόμεσθε να συλλειτουργούμε με αυτούς, ούτε να μνημονεύουμε όλους αυτούς ως Χριστιανούς». Παρακάτω στην ίδια επιστολή του, ο Άγιος Μάρκος γράφει επίσης: «Να αποφεύγετε λοιπόν και εσείς, αδελφοί, την κοινωνία προς τους ακοινωνήτους και το μνημόσυνο των αμνημονεύτων» (P.G. 160, 1097D. 1100A. 536C. I. Καρμίρη, Δογματικά και Συμβολικά Μνημεία της Ορθοδόξου Πίστεως, τομ. Α΄, σ. 427-429. Σπ. Λάμπρου, Παλαιολόγεια και Πελοποννησιακά, τομ. Α΄, σ. 21).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Στις μελέτες μου

1 – Όπως αποδείχθηκε με τις μελέτες μου:

α) Μελέτη για το Συνέδριο της Αποστασίας των Χανίων των Δέκα (10) Αυτοκέφαλων «Εκκλησιών» [οι οποίες εκπροσωπούν μόνον το ένα τρίτο (1/3) των Ορθοδόξων], το οποίο εισήγαγε «συνοδικώς» την Παναίρεση του Οικουμενισμού (ή Γνωστικισμού – Gnosis, ή Θρησκευτικού Συγκρητισμού), και για την αναγκαία και αναπόφευκτη εκκλησιολογική συνέπεια της διακοπής κοινωνίας με τους Προκαθημένους και Επισκόπους των Δέκα (10) Αυτοκέφαλων «Εκκλησιών», οι οποίοι δεν καταδικάζουν, ως Παναιρετικό, τούτο το Συνέδριο της Αποστασίας», και

β) Αξιολόγηση της λεγόμενης «Αγίας και Μεγάλης Συνόδου» στην Κρήτη, το Συνέδριο της Αποστασίας των Χανίων εισήγαγε «συνοδικώς», δηλ. δεσμευτικά για τις δέκα (10) συμμετέχουσες Αυτοκέφαλες, την Παναίρεση του Οικουμενισμού ή Θρησκευτικού Συγκρητισμού, Διαχριστιανικού και Διαθρησκειακού.

Η Παναίρεση αυτή δεν είναι προϊόν της εποχής μας, αφού έχει ήδη καταδικαστεί:

α) από την Αγία Γραφή, και συγκεκριμένα από τον Απόστολο και Ευαγγελιστή Ιωάννη και από τον Απόστολο των Εθνών Παύλο,

β) από τους Μετα-αποστολικούς Πατέρες, και μάλιστα από τον Άγιο Ειρηναίο Λουγδούνου (σημερινής Λυών – Γαλλίας) στο έργο «Έλεγχος και Ανατροπή της Ψευδωνύμου Γνώσεως», και από τους λοιπούς Αγίους Πατέρες, επί παραδείγματι από τον Μέγα Φώτιο, στους λόγους του «περί της των Μανιχαίων Αναβλαστήσεως (Λόγοι Α΄ - Δ΄).

Επομένως, ο Θρησκευτικός Συγκρητισμός συνιστά αίρεση κατεγνωσμένη από την Αγία Γραφή και τους Πατέρες της Εκκλησίας

Κατόπιν τούτου,

προκειμένου οι Ορθόδοξοι πιστοί, επίσκοποι, κληρικοί, μοναχοί και λαϊκοί, των ως άνω δέκα (10) Αυτοκέφαλων να μη μολυνθούν πνευματικά από την Παναίρεση του Οικουμενισμού ή

Θρησκευτικού Συγκρητισμού ή Νέο-γνωστικισμού, κοινωνώντας με τους επισκόπους και λοιπούς κληρικούς αυτών των Αυτοκέφαλων των αποσχισθείσων αιρετικά από την Αληθινή Εκκλησία ως Σώμα Χριστού των Αποστόλων, των Μαρτύρων και των Οσίων, η οποία μόνον αυτή διατηρεί την καθαρότητα των δογμάτων της Προφητικής, Αποστολικής και Πατερικής Πίστεώς μας,

υποχρεούνται, δυνάμει του 15ου Κανόνα, παρ. 4, της Πρωτοδευτέρας Συνόδου, να διακόψουν την κοινωνία με τους επισκόπους και λοιπούς κληρικούς οι οποίοι δεν καταδικάζουν, ως Παναιρετικό, το Συνέδριο της Αποστασίας των Χανίων.

Με την υποχρεωτική διακοπή κοινωνίας, οι Ορθόδοξοι πιστοί:

α) Δεν είναι σχισματικοί, διότι διακόπτουν την κοινωνία επισκόπων και λοιπών κληρικών που ακολουθούν την Παναίρεση του Οικουμενισμού ή Θρησκευτικού Συγκρητισμού ή Νεο-γνωστικισμού, η οποία είναι, όπως προαναφέρθηκε, κατεγνωσμένη από την Αγία Γραφή, τις Άγιες Συνόδους και τους Αγίους Πατέρες αίρεση, έστω και αν οι φορείς της, είτε έχουν το φρόνημά της είτε είναι συμβιβασμένοι με αυτήν, δεν έχουν καταδικαστεί ακόμη από Ορθόδοξη Σύνοδο.

β) Παραμένουν στην Αληθινή (Ορθόδοξη) Εκκλησία ως Σώμα Χριστού, η οποία είναι άμωμη και άσπιλη από την Παναίρεση του Οικουμενισμού ή Θρησκευτικού Συγκρητισμού ή Νέο-γνωστικισμού.

γ) Δεν επιτρέπεται να συστήσουν παράλληλη Σύνοδο ούτε παράλληλες Μητροπόλεις, όπως εκκλησιολογικώς εσφαλμένα έπραξαν οι Παλαιοημερολογίτες. Διότι η Εκκλησία είναι Μία και γι' αυτό η Σύνοδος σε κάθε Αυτοκέφαλη είναι Μία και οι Μητροπόλεις μία σε κάθε τόπο. Όμως, τόσο η Σύνοδος όσο και οι Μητροπόλεις των δέκα (10) Αυτοκέφαλων που συμμετείχαν στο Συνέδριο της Αποστασίας των Χανίων, ελέγχονται από επισκόπους οι οποίοι δεν αποκηρύσσουν, ως Παναιρετικό, το Συνέδριο της Αποστασίας των Χανίων, δηλ. ακολουθούν την εν λόγω Παναίρεση είτε ως προς το φρόνημα είτε ως προς τον συμβιβασμό με αυτήν.

δ) Επιτρέπεται να συστήσουν συνάξεις καταρτισμένων πνευματικά κληρικών, μοναχών και λαϊκών για την επίλυση των τρεχόντων πνευματικών προβλημάτων των Ομολογητών πιστών.

ε) Δεν επιτρέπεται να αποκτούν επισκόπους για τη διαποίμανσή τους, όπως συμβαίνει με τους Παλαιοημερολογίτες. Διότι η εκλογή επισκόπων αποτελεί αρμοδιότητα της Συνόδου της Αυτοκέφαλης, η οποία όμως ελέγχεται από εκείνους τους επισκόπους που δεν αποκηρύσσουν, ως Παναιρετικό, το Συνέδριο της Αποστασίας της Κρήτης, δηλ. ακολουθούν την εν λόγω Παναίρεση είτε ως προς το φρόνημα είτε ως προς τον συμβιβασμό με αυτήν.

στ) Επιτρέπεται (διακριτικώς) να αποκτούν ιερείς και διακόνους για την πνευματική τους διακονία, οι οποίοι θα χειροτονούνται, έστω και υπερορίως, από Ομολογητές Επισκόπους με αποστολική διαδοχή, όταν υπάρξουν.

ζ) Οφείλουν να αγωνίζονται διπλά: Τόσο για τη κάθαρση των παθών τους εναντίον πρωτίστως του εαυτού τους, δευτερευόντως του κόσμου και τριτευόντως του Σατανά, όσο και για την αποκατάσταση της Ορθοδοξίας, μέσω της ακύρωσης των αποφάσεων του Συνεδρίου της Αποστασίας των Χανίων από μια όντως Ορθόδοξη Αγία και Μεγάλη Σύνοδο, καθώς και για τη στελέχωση των Μητροπόλεων των δέκα (10) Αυτοκέφαλων που συμμετείχαν στο Συνέδριο της Αποστασίας της Κρήτης, καθώς και των Μητροπόλεων αυτών, με αρχιερείς που δεν θα έχουν οικουμενιστικό - συγκρητιστικό φρόνημα, αλλά θα έχουν ακραιφνώς Ορθόδοξο φρόνημα, και δεν θα συμβιβάζονται με αυτήν την Παναίρεση.

πηγή: http://aktines.blogspot.gr/2016/10/blog-post_902.html

www.indleo.gr